

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Läs —

LUNCH I SKOLAN

av

Eskil Sundström

KVINNOSAKENS SVEN DUVA

av

Ann Margret Holmgren

MADONNAN SOM HJÄLPER

av

Birgit Th. Sparre

PÅ VÄGEN

Novell av *Rudolf Värnlund*

— i detta n:r

JÆGER,
HOVFOTO

TORA TEJE
som nu far ut
på turné runt landet
Senaste porträtt, ur "Siegfried"

K R Ö N I K A

OM ETT TYPISKT BREV OCH ETT RUSKIGT "NÖJE"

JAG SKREV NYLIGEN I EN TIDNING om Frälsningsarméns mödrahem och om hur fästade de unga mödrarna voro vid sina barn: ingen enda ville lämna ut sitt barn som adoptivbarn. De flesta måste ju lämna sina små till fosterföräldrar, men ingen av alla dessa ogifta mödrar ville avstå sitt barn för alltid. Vilket ju visar att får bara en mor själv taga hand om sitt barn en tid, så vill hon sedan icke för allt i världen bli av med det.

Det troliga är väl, att det stora flertalet av dessa barn från början varit mycket ovälkomna. Det är orimligt begära att de skulle vara efterlängtade. Vara älskade redan innan de sett dagen. Att de dock blevo älskade — trots allt — kan nog Frälsningsarmén till stor del ta åt sig. De unga mödrarna voro där mödrar med barn, icke ogifta Anna Svensson med en oäkta unge.

Så långt allt gott och väl. Men mödrahemmens portar måste öppnas och så står modern där med sitt barn, från vilket hon måste skiljas. Ty det finns icke många möjligheter för en ogift kvinna att ha sitt barn hos sig.

Många av dessa ogifta mödrar ha skrivit till mig och bett mig påpeka för husmödrarna, (i synnerhet dem på landet som ha gott om utrymme) att ett hembiträde med ett barn dock kan ha vissa fördelar. Det har fått nog av »nöjen» och det vill gärna och tacksamt stanna på den plats och i det hem, där det får ha sitt barn med sig.

Jag vill här citera ett brev in extenso. Min avsikt med det är tveeggående: dels vill jag styrka det föregående, dels vill jag påvisa — ännu en gång — folkbildningens höga ståndpunkt i fosterlandet. Brevet lyder (med några små ändringar förestavade av diskretion) sålunda:

»Jag beder Eder vara vänlig och skaffa mig en ådentlig Hushälleskeplas där en 10 månaders gosse får medfölja jag har haft sådana plasser förutt jag är nu på barnasylen men jag vill ha en plats där jag kan ha gässen med jag betalar gärna lite om jag får en ådentlig plas det är omöjligt att få någott här försök att skaffa mig en plas är ni snäll jag sitter här ock ingen har jag tycker dett är tråkett i så fall ring hitt tillfänn är 1234 eller också skriv jag har betyg om det behövs i närheten av stan vill jag hållst ha plas inte så långt bort bedes vänligen N. N.»

Det beaktansvärda i ovanstående skrivelse är naturligtvis den platsökandes önskan att ta gossen med sig. Hon vill hellre ha mindre lön och ha besvär med barnet än sätta det i fosterhem. Men skrivelsen väcker också en del andra reflektioner: den brevskrivandes bildningsnivå är rent otroligt låg ifråga om modersmålet. Hon kan icke stava svenska och knappast på svenska uttrycka en begriplig mening. Hon

har inte ett begrepp om satsbildning och hennes skrivstil är dessutom nästan oläslig!

Jag känner icke hennes ålder, men eftersom hon är begåvad med ett så gott som nybakat gossebarn, kan hon ju icke vara alltför urgammal.

Förresten behöver bara Iduns ärade husmödrar ta en titt på de brev, som under årens lopp kommit dem tillhanda på platsökande Evor, för att konstatera att en stor del av det folkskolebildade svenska folket skriver sitt modersmål i stil med ovan citerade unga dam!

Detta icke sagt för att klandra skollärarna, som utan tvivel knoga övermänskligt, icke heller sagt som ett klander mot medelsvenskens medelintelligens, utan endast och allenast sagt som ett visserligen hopplöst men i alla fall angrepp mot mångläseriet.

När man, några år efter slutad skolgång, inte kan vare sig skriva, läsa eller tala korrekt sitt eget modersmål, vad nyttar då de eventuella kunskapsfragment, man tilläventyrs bevarar i fysik, kemi, botanik eller kyrkohistoria??

Tinge jag råda, skulle varje människa lära sig fullständigt behärska ett språk — här svenska — alltså verkligen ha en stämma för sin ande. Och inte som nu gå så gott som dövstum genom livet.

Den som kan ett språk, har möjligheter till fortsatt utbildning. Har hon kunskaps-törst, har hon bara att fortsätta. Och har hon icke lust att läsa vidare, äger hon i alla fall, i och med att hon fullt behärskar sitt modersmål, en plats som jämlike bland jämlikar i samhället. Men den stackars varelse, som skriver brev som ovan citerade, är — hur präktig och bra hon annars är — ohjälpligt klassmärkt. Det kan inte hjälpas.

Det sant demokratiska är inte: alla skola läsa allt möjligt och nosa litet på alla vetenskaper, utan det är: alla skola vara

Vårfrudag.

*Vår Fru, Din dag är frostig och sval.
Isarna andas skarpa
från Östhavets blygrå vik,
och i Din musik
klingar ej eolsharpa,
spelad av västan i trädgårdssal,
kvittrar ej siska och näktergal,
men en vildsvans skrik!*

*Vår Fru, Ditt anlete skiner så vitt
som en väv på bleke.
Svartblåa ögonen spörja och spana,
sorg, som de ana,
darrar och flämtar i solens veke.
Molnen irra i rolös ritt,
ingen vet vart de foro.
Vår Fru, det står själarnas oro
och vädrens kamp på Din fana!*

ELISABETH HÖGSTRÖM-LÖFBERG.

lika delaktiga i modersmålet. I tal och skrift skola vi alla vara »bildade».

*

Jag hör inte till den sorten, som sätter lilla knähunden högst av levande varelser. Jag är ganska säkert mera människo- än djurvän. Jag tror inte, att en abborre eller ens en schäfer förmår lida som en människa. Vilket inte hindrar att jag avskyr att se djur pinas i onödan.

Att djur få lida för skapelsens herres nyttas skull, må vara, men att våra små bröder, fyrfotingarna, fåglarna och fiskarna ska pinas för vårt höga nöjes skull, det är otäckt.

Därför avskyr jag djur i fångenskap. Också därför, att det icke kan vara förädlande för människor, oftast barn, att begäpa djur i burar.

Att för nöjes skull titta på varelser som ha det, lindrigt sagt, otrevligt, kan icke verka annat än till skada.

Trots en massa protester mot fångna vilddjur på Skansen, tycks dessa icke kunna tas bort. De påstås nämligen ha något att göra med »Hazelius' tanke» (vilket jag tillåter mig att betvivla) och äro därför okränkbara.

De lära dessutom trivas så storartat; örnarnas stirrande ut i luften och vargars och rävars outröttliga vankande innanför gallren i illaluktande burar, är bara bevis på trivsel. Så det. Skansens djur lär först framtiden få bort. Om nu framtidens människor bli mindre tanklösa än nutidens.

Men för att vi nu måste finna oss i Skansens vilda djur, är det väl icke något skäl att öka eländet med ännu en djurpark? Så är emellertid meningen. Ty nu är det frågan om att Stockholm skall få sitt Hagenbeck i Södra folkparken. Ett privatföretag. Alla sorters rovdjur i mycket fina burar och anläggningar.

Som vanligt skyller man på de vilda djurens betydelse för zoologiundervisningen! Jag har aldrig tyckt att djurens eventuella nytta som åskådningsmaterial i naturkunnighetsundervisningen uppväger alla nackdelarna med deras fångenskap, men att nu, i de underbara djurfilmernas tid, fortsätta att prata om fångna djurs uppfostrande betydelse finner jag enbart löjligt.

Å nej, djur i burar, att begäpas av en skåde- och skadelysten hop är affärsföretag och ingenting annat. I stil med demonstration av dvärgar.

Det är ett ockrande på människors sämre instinkter och ett sätt att förtjäna pengar och ingenting annat.

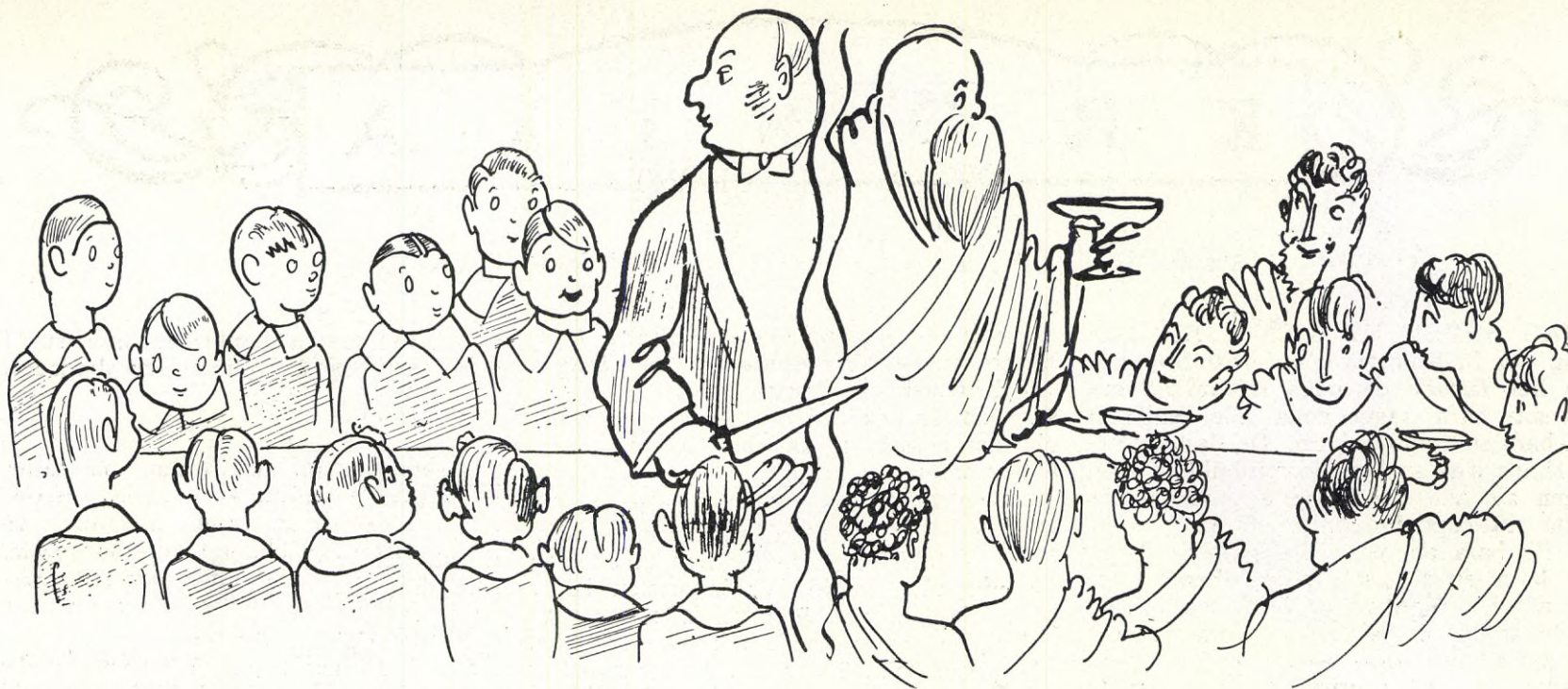
Vagabonde

Både kameran
och filmen
bör vara
av märket

KODAK
EASTMAN KODAK COMP.

Alla fotografiska artiklar,
framkallning & kopiering genom
HASSELBLADS FOTOGR. A.-B.
Göteborg - Malmö - Stockholm

L U N C H I S K O L A N

EN ENGELSK SKOLFORM ATT UPPMÄRKSAMMA.

DET SVENSKA SKOLSYSTEMET ÄR anlagt på att alstra rustibussar, synes det mig. Det engelska går ut på att så fort som möjligt förvandla pojkarna till disciplinerade världsmän. Jag tänker härvid på vad som kallas bättre skolor.

För all del, jag kan inse att det svenska pojkidealet har sin charm. Man tycker icke om stugsittare bland pojkar. Hänga näsan över en bok och vad därmed sammanhänger är icke en tilltalande sysselsättning för pojkar i den tidiga skolåldern från 8 till 12 à 14. Man vill gärna se fart, liv och lust hos blivande män och samhällsstyrare. Man vill på samma sätt gärna, att de jämnåriga flickorna icke skola ha för bråttom med att lägga sig till med damlater.

Jag bör emellertid genast fastslå, om det nu är nödvändigt, att den engelska skolans pojk- eller flickideal icke är mesen. Sportandan inympas metodiskt. Det sker ju också numera i Sverige. Men har jag manne fel i mitt intryck, att sportens etiska element icke så starkt betonas hemma som i England? Disciplinkänslans tränande är i England förmer än själva kroppsrörelsen och friska luften.

Häri ligger nog den mest djupgående skillnaden mellan engelskt och svenskt i uppfostringsväg. Den engelska skolan tar hand om eleverna i en grad som vi knappast drömma om. Lärarna uppfatta sig själva som verkliga livsledare. De sträva att grundlägga en fast livssyn. Till följd härav har ett nationellt engelskt människoideal uppstått som saknar svensk parallell.

Pensionskolan har framkallat detta. Det faktum att så många engelska ungdomar sättas i skolor fjärran från hem och föräldrar har framtungit mera vidsträckta och stränga krav på lärarnas personligheter och sätt att vara. Detta har i sin tur återverkat på andra skolor, och även i de s. k. day schools där eleverna prepareras för public schools tillämpas, så vitt det går, samma fundamentala principer.

Samvaron mellan lärare och lärjunge blir förtrolig. Jag har haft tillfälle att på nära håll studera dessa förhållanden i en skola av nyss antydd typ för gossar av alla åldrar upp till 13 à 14.

Det är där regel, att lunchmålet, eller huvudmålet för dagen, intages i lärarnas

Den engelska skolan skapar små gentleman, den svenska rustibussar, säger Iduns London-korrespondent i denna intressanta artikel. Nå, smaken är olika. I vilket fall har det sitt stora värde att studera det engelska skolväsendet och framförallt är det en detalj därur, som Iduns red. velat framföra: de engelska skolornas sätt att anordna barnens måltidstimmna. Kanske engelsmännen här ge oss ett välkommet uppslag?

sällskap i skolan. Detta är ingen ovanlighet. I de flesta privata skolor, även flickskolor, av samma klass umgås elever och lärarpersonal under ordinära umgängesformer under och omkring lunchrasten.

Ingen disciplin är av större värde än den som skapas och inpräglas under dessa betingelser. Lärarna och lärarinnorna upphöra för en stund varje dag att vara överordnade. De bliva kamrater, ja, likställda. Man konverserar fritt. I samma ögonblick som den ångande majestätiska rostbiffen bärs in och rektorn börjar skära för, har skolan uppifrån och ned förvandlats till en harmonisk familj.

Sokrates är bland de många visa som förstått värdet av den kamratliga samkvämsformen kring ett bord. Detta värde blir ej mindre därför att de som bänka sig tillsammans äro lärare och lärjungar skilda genom åldersgränser. Vid bordet förblev Sokrates visdomsläraren. Han fann rollen som inympare av mänsklig kunskap mera kongenial i den atmosfären än i den torra och ansträngda lärdomsluft som eljest så lätt förrycker perspektiven.

I den skola jag iakttagit delas eleverna upp i två åldersklasser, juniorer och seniorer. Aldern bedömes icke efter kalenderräkning utan efter mogenhet. Som bekant äro formerna för elevernas inplacering i olika klasser i engelska skolor synnerligen elastisk. Den siffermässiga åldern blir blott i andra hand avgörande. En pojke på tio år sitter sålunda ofta som jämlike med en på tolv. En pojke på tolv kan å andra sidan, om han är efter i förståndshänseende, sitta som junior bland dem som äro tre år yngre. Samtidigt flyttas eleverna efter för oss främmande grunder. Att hoppa över en klass eller sitta kvar räknas som en mycket mindre betydelsefull sak än i Sverige.

Även dessa betraktelsesätt bidra till att giva åt skolan som helhet en samhörighet. Klasserna äro inga water-tight compartments. Den inbördes konkurrensen inom skolan, särskilt på idrottsfältet, säkerställes genom indelning i s. k. houses. Eleverna tillhöra skolan genom ett visst »house», som har sitt märke, grönt, rött, blått eller gult. Även vid borden placeras man house för house. Houseidén är en omplantering av ett från pensionskolan hämtat begrepp. Varje »house» har sin housemaster, en lärare, samt vidare house-captain, vice-captain o. s. v. utsedda bland lärjungarna.

Vid lunchbordet konverseras om dagens on dits. Lärarna berätta om teater, filmer och utställningar som de sett. Lärjungarna beskriva sina erfarenheter. Det är fri konversation som pågår. Det kan hända, att rektorn, the headmaster, om vädret förbjuder fortsatt samvaro under himlens tak efter målets intagande, läser upp något av intresse berörande någon detalj av liv i främmande land eller gången tid. Eljest är det regel att man går ut på »the yard» och »kicker». Och de unga lärarna deltaga därvid som en given sak.

Engelskt väsen är kanske i första hand en uppfostringsprodukt och ett av de starkaste elementen i engelskt skolväsende är denna kamratliga samvaro. Den skänker åt den unge engelsmannen en långt tidigare färdig idé av liv och människor. Han blir icke så där rustibussig som man i Sverige tycker är så duktigt och uppfriskande. Han blir en medveten liten gentleman och medlem av sin tid och värld medan den unge svensken i de flesta fall ännu är en fumlig och famlande valp.

Jag kom att tänka på denna sida av engelsk uppfostran när jag häromdagen såg några engelska och skandinaviska barn leka tillsammans på en bjudning. De små engelsmännen och deras systrar sågo måhända icke ut att ha lika stormande våldsamt roligt som sina nordiska jämnåriga. De voro i alla händelser icke alls så rustibussiga. Men jag vet icke. Skillnaden låg nog mest på ytan. Och varför skulle icke en hyggligt polerad yta också kläda barn?

ESKIL SUNDSTRÖM.

(Ill. G. Chatham.)

KVINNOSAKENS SVEN DUVA

EN STORKVINNA I FINLAND OCH ETT
SKARPT "PENNSKAFT"

NÅGRA MINNESVÄRDA DATA I KVINNOVÄRLDEN.

Adelaïde Ehrnrooth.

VI HA OFTA HAFT SKÅL ATT AVundas de finländska kvinnorna deras fart i sin kvinnorörelse och deras stora framgångar. Först av alla kvinnor i Europa tillvunno de sig politisk rösträtt — 1906 — och nu sitta de med 15 kvinnliga representanter i riksdagen, som blott består av 200 medlemmar, medan vi ha 4 — säger och skriver fyra — kvinnor i vår riksdag med 380 medlemmar!

Man undrar vad som kan vara orsaken till dessa olika förhållanden. Men läser man Helena Westermarcks högtintressanta biografi »Adelaïde Ehrnrooth — Kvinnospår i finländskt kulturliv —» så får man ganska klart för sig att den nog huvudsakligen ligger i att de finländska kvinnorna haft så modiga pionjärer under senare hälften av det förra seklet, främst då Adelaïde Ehrnrooth som under signaturen »A-ï-a» i tidningspressen försvarade kvinnornas rätt genom otaliga artiklar och inlägg med ljungande protester mot varje maktmissbruk och orättfärdighet hur hävdvunna dessa än kunde vara genom lag och sed. Med sin kvicka penna ryckte hon sina läsare med sig och med sin entusiasm och sin tro på framtidsmöjligheterna eldade och samlade hon kvinnorna.

Hur fattiga på sådana föregångskvinnor ha inte vi varit i Sverige efter Fredrika Bremers och Sophie Adlersparres tid! Vi ha inte haft en enda kvinna med »A-ï-a»s tapperhet att »klä skott» för vår sak. Och ingen har tvingat oss ut ur vårt ide för att ikläda oss vårt medborgarsvar.

Adelaïde Ehrnrooth tillhörde en gammal krigarssläkt av svensk, sedan finsk adel. Hennes far var en av krigshjältarna i 1808—09 års krig, generalmajoren Gustaf Adolf Ehrnrooth. Hon hade krigarblod i ådrorna. Man kan märka det på hennes djärva stridskraft. Därtill kom att hennes barnoms hem var en stor herrgård »Sesta», där hon föddes 1826. Hon var således uppfödd i en miljö av full självständighet. Det märks också. Aldrig ett spår av kryperi eller inställsamhet. Med öppet visir och blanka vapen kämpade hon. Man känner också ständigt att det var ett brinnande varmt hjärta som tvingade henne ut i strid för de lidande och undertryckta.

Adelaïde Ehrnrooth hette en av Finlands första kvinnosakspionjärer, vars verksamma liv och sprakande journalistgärning blivit föremål för en intressant biografi, här anmäld av professorskan Ann Margret Holmgren.

Hennes medlidande och barmhärtighet var inte begränsad till kvinnorna. Nödåret 1867—68 t. ex. då hungrande strömmade till Helsingfors, gav hon ut en liten bok, »Gråsparven». För inkomsten härav beredde hon natthärberge åt 100 av de olyckliga som saknade tak över huvudet. De fingo halmbäddar och rena bastmattor till lakan. Täckten tiggde hon ihop bland vänner. Rädd för besväret var hon inte, blott hon kunde hjälpa dem som behövde hjälp.

A-ï-as debut på den journalistiska banan var ett referat av John Stuart Mills revolutionerande bok om kvinnans underordnade ställning. Härmed trädde hon fram som Finlands första kvinnliga journalist. Som hennes artiklar alltid voro spirituella och uppseendeväckande så föll det nog ingen tidning in att vägra henne plats, vilka auktoriteter hon än angrep.

Före sin tid, som hon i regeln var, fick hon ju utstå smädelse och mothugg. När hon 1887 skrev sin artikel »Bör kvinnan ha rösträtt?» så trodde de flesta inte att det var allvarligt menat. Det kunde ju inte vara annat än ett befängt hugskott. Ingen drömde om att tjugu år därefter var hugskottet realiserat.

Likaså var hon den första som kom fram med tanken på att kvinnor borde bli läkare. Lika tokigt var naturligtvis detta.

»För varje boja som skall lösas krävs martyrer», säger Adelaïde Ehrnrooth i sin roman »Många döttrar». Själv tog hon dock martyrskapet förvånande lätt. Hon säger vid den stora fest som gavs på hennes 70-årsdag 1896 att smädelse och glåpord och allt det där bet inte det minsta på henne. Hennes kärlek till rättvisa och sanning var så omutlig att hon tänkte inte på hur dyrt hon fick betala sin oräddhet.

Hon kallar sig vid detta tillfälle »Kvinnosakens Sven Duva» som aldrig förstod marning till reträtt, utan stod, fast ensam, »besluten att inte släppa någon djävul över bron. Jag menar mina herrar och damer, att jag inte utan protester kunde tåla oförrätter mot mitt kön och kränkning av dess mest oförytterliga rättigheter. Och så gav jag 'höger om' och 'vänster om' med de enda vapen jag ägde — min penna och min tunga.»

Zacharias Topelius skrev 1889 till Adelaïde Ehrnrooth: »Det är älskvärdt att, ständigt anlita, icke tröttna att tjäna mer än mången med lön och meriter — och tjäna icke blott lönlös, men oftast tacklös.»

Bland de kvickaste alstren av A-ï-as penna är polemiken med Agathon Meurman med anledning av den 1882 väckta motio-

nen i lantdagen om rätt för gift kvinna att själv råda över sin arbetsförtjänst. Motionen föll. En av lantdagens medlemmar ansåg till och med tiden för dyrbar att ens diskutera en sådan fråga. Meurman skriver en lång tidningsartikel kallad »Framtidens äktenskap». Han anser gift kvinnas äganderätt stridande mot ett kristligt äktenskap. Men nu får han svar på tal av A-ï-a så det gnistrar. Ingen kan neka till att det är den mäktige herr Meurman som drar det ohjälpligt kortaste strået i striden.

På det skönlitterära området uppträdde Adelaïde Ehrnrooth också, men med undantag av hennes sprudlande livfulla reseskildringar, som gjorde stor lycka, torde väl hennes böcker te sig för starkt tendensfärgade att vara fullt njutbara. Det oförtrutna stridshumöret och agitationshågen följer henne även här till skada för romanens rent litterära värde.

Nej, A-ï-as rätta element är nog tidningspalten. Där är hon som fisken i vattnet. Hur härligt satirisk kan hon ej vara t. ex. när hon beskriver hur det tillgick när »alla stadens innevägnare» skulle avlägga tro- och huldhetssed åt Nikolaus II och husträngen sågs gå »i sitt stolta humör» in genom kyrkdörren för att avlägga eden medan gårdägarinnan fick stanna utanför. Kvinnorna avspisades med upplysningen att de inte hörde hit. Hon tycker då att om kvinnan endast är en nolla i samhället, som får betydelse först när hon får en man framför sig såsom ettan i räknetalet, så borde nollan också ignoreras då debetsedlarna sändas ut till »stadens invånare»! För denna »dumma tanke» blir hon allvarligt näpst med att hon »på vanligt fruntimmersmanér blandat ihop olika frågor med sin oförmåga att tänka logiskt och klart»!

»Tystnadens ålder» inträdde aldrig för Adelaïde Ehrnrooth. »Själen åldras ej», säger hon i en av sina böcker. Ända intill sin död 1905 var hon lika verksam med sin penna, lika varmt intresserad för vad som rörde sig i tiden.

Kvinnans rösträtt fick hon inte uppleva, men hur skulle hon inte ha fröjdats vid senaste val av att se hur resolut kvinnorna i Svenska folkpartiet satte in Annie Furu-hjelm, som varit en utmärkt representant för kvinnorna allt sedan de fått rösträtt men fallit igenom vid senast föregående val. Kvinnorna i partiet samlades och beslöt att sätta upp tre listor med Annie Furu-hjelm som första namn och en man med sympatier — olika på vardera av de tre listorna — som andra namn. Följden blev att Annie Furu-hjelm gick in med glans. Och intet missnöje spordes från männens sida.

De finländska kvinnorna ha förstått att göra sig respekterade av männen. Och detta kunna de till stor del tacka Adelaïde Ehrnrooth, Minna Canth med flera pion-

(Forts. sid. 395.)

Kobbs Äkta Kinesiska Théer
Obs! Lilafärgade etiketter.
Peking * Canton * Hongkong

Rekommenderas av Herrar Läkare.

ARBETE BEFORDRAR HÄLSA...

TA DAMERNA OFTARE SJUKLEDIGT
ÄN HERRARNA?

LÄKARNA GE SYNPUNKTER OCH FÖRKLARINGAR.

STATSREVISORERNA — DESSA AV hela den svenska statsförvaltningen frukta de herrar — ha i år slagit ner på frågan »huru gällande bestämmelser rörande ledighet, särskilt ledighet för sjukdom, tillämpas inom olika verk». Resultatet av deras utredning har till synes blivit mycket nedslående beträffande de kvinnliga statstjänstemännen. Vid jämförelse mellan manliga och kvinnliga befattningsinnehavare i vissa av statens verk har det visat sig, att sjukledighetsdagarna äro betydligt fler bland kvinnorna än bland männen. Inom post- och telegrafverket har den flitiga sjukskrivningen rent av ansetts som ett belägg för de kvinnliga tjänstemännens »mindre fysiska och psykiska motståndskraft och mindre lämplighet för tjänstgöring av ifrågavarande slag». Statrevisorerna anse »de gjorda iakttagelserna mycket betydelsefulla och värda beaktande vid den förestående allmänna revisionen av avlöningsreglementena. Deras mening synes med andra ord vara, att arbetsgivaren staten bör sänka de kvinnliga tjänstemännens löner, eftersom deras arbetsprestation väsentligt förminskas genom den omfattande sjukligheten.

Det är ett gammalt tvisteämne som 1928 års statsrevisorer grävt fram med detta sitt uttalande. På kvinnohåll har man icke varit sen att bemöta angreppet. De Kvinnliga Kårsammanslutningarnas Centralråd har i dagarna inlämnat en skrivelse till statsutskottet, vari statsrevisorernas uttalande möter en skarp kritik.

Meningarna stå således skarpt emot varandra. Av intresse bör nu vara att också er fara vad den medicinska sakkunskapen har att säga i frågan. Taga de kvinnliga tjänstemännen oftare sjukledigt än sina manliga kolleger? Är det alltid verkliga sjukdomar som ligga till grund för deras begäran om ledighet?

Hur stor skuld ha kvinnosjukdomarna i sjukledigheten?

— Det ligger onekligen nära tillhands, säger doktor M. Simon, att kvinnorna under ungdomen och den yngre medelåldern kunna beräknas vara sjukare än männen. De ha samma sjukdomar som männen och därtill en hel del speciella kvinnosjukdomar. Längre fram förändras detta förhållande. Då tillkomma för männen ett flertal sjukdomar, som bero på deras i vissa avseenden mindre hygieniska levnadsätt, vissa njur- och hjärtsjukdomar, som synas ha sammanhang med alkohol- och tobaksmissbruk. Slaganfall och dylikt torde även vara vanligare hos män än kvinnor. Men före 45-årsåldern, den tid som det i detta sammanhang närmast är fråga om, äro kvinnorna som sagt mera utsatta för sjukdomar än männen. Det är emellertid oerhört svårt, för att icke säga omöjligt, att med nu tillgängligt material göra en utredning på statistiskt vetenskaplig bas, i syfte att utröna hur stor andel de spe-

De kvinnliga tjänstemännen ta oftare sjukledigt än de manliga, ha statsrevisorerna påpekat. Denna uppfattning har rönt motstånd från kvinnohåll. Vad säga nu de medicinska auktoriteterna? Idun har tillfrågat några och inhämtat synnerligen intressanta synpunkter i det aktuella ämnet, som är av stor betydelse för kvinnorna.

ciella kvinnosjukdomarna ha i kvinnornas sjukledighet.

Man har läkarintygen att gå efter men dessa äro skrivna av olika läkare med vitt skilda synpunkter. Enda sättet att uppnå ett tillförlitligt resultat vore, att låta en yrkesgrupp undersökas år efter år av samma läkare efter bestämda riktlinjer. Stockholmstelefonisterna utgör en av de få yrkesgrupper, där det redan nu föreligger ett dylikt för statistisk bearbetning möjligen lämpat material. Först när man fått exakt reda på hur stor sjukledighetsprocent som får skrivas på kvinnosjukdomarnas konto, först då kan man börja diskutera frågan, om det är rättvist att kompensera arbetsgivaren genom minskad avlöning åt kvinnorna.

Huruvida de kvinnliga tjänstemännen lättare än sina manliga kamrater exagererar sina sjukdomar är mycket vanskligt att avgöra, fortsätter doktor Simon. Ofta ha kvinnorna en underordnad syssla och små utsikter till befordran. Det är ingen förtjänst för dem att aldrig vara borta och då frestas de kanske att utnyttja de förmåner som sjukledigheten ger dem. En man resonerar som så att en vacklande hälsa med åtföljande arbetsförmåga kan ligga honom i fatet vid en eventuell befordran, och det tvingar honom att bekämpa sina sjukdomskänslor. Förhåller det sig så att kvinnorna på mindre giltiga skäl begagnar sig av rätten till sjukledighet, så kan detta missförhållande endast kompenseras genom mera rationell och enhetlig läkarekontroll. Därmed är man inne på den ytterst svårösta frågan om fritt läkareval eller hänvisning till ett fåtal läkare för verkanställda, en fråga som för närvarande är under utredning i läkareförbundet.

Trevligare arbete och bättre betalt, så bli kvinnorna friskare.

— Att de speciella kvinnokrämporna betyda så mycket för att nedsätta kvinnornas arbetsförmåga, tror jag ej, svarar dr Karolina Widerström. Jag tror att sjukligheten bland de kvinnliga anställda har andra, delvis psykiska orsaker. Dels bli kvinnorna ofta överansträngda därför, att de efter arbetstidens slut måste skynda hem och ta itu med nytt arbete! På grund av sin i regel svaga ekonomi måste de själva laga sin mat, själva sy sina kläder etc. De tvingas också att i stor utsträckning ta extra arbete om kvällarna. Få tänka på hur mycket deras arbetsbörda på detta sätt

Dr Ruby Lind.

utökas. Vidare föra de sällan ett tillräckligt rörligt liv, och det hämnar sig alltid. Sedan sammanhänger deras sjuklighet med en annan sak. I stort sett ha kvinnorna dåligt betalt för sitt arbete. Om en kvinna får ett arbete, som förut utförts av en man, så sättes lönen nästan regelbundet ned. Det är givet att detta verkar nedstämmande. Åt kvinnorna överlämnas också det tråkigaste och enformigaste arbetet och så begärs det, att de tåligt och snällt skall hålla på med detta arbete så länge de leva. Utan utsikt att få befordran till en mera betrodd och avlönad ställning. Kan man ej skaffa sig lite trevnad och rekreation fast man gnor ständigt och jämt, bara vinna så mycket att debet och kredit nått och jämt gå ihop, kan man aldrig komma framåt, hur mycket man än ligger i, då slocknar intresset och en allmän oluststämning blir förknippad med arbetet. När livet är dödande enformigt och hopplöst, då känner man lättare efter och hänger sig åt sina sjukdomskänslor. Är man där emot intresserad av sitt arbete, då glömer man krämporna. Så är människan inställd! Botemedlet — ja, kvinnorna borde välja sitt yrke med större omsorg, och göra sig mera kvalificerade för det yrke de till sist stannat för, de skulle ställa större fordringar på sig själva i detta avseende, så skulle det också öppnas större möjligheter för befordran och löneförbättring och därmed hade man nått roten av det onda. Vidare skulle flickorna få en bättre hygienisk uppfostran, och lära sig inse idrottens och friluftslivets stora betydelse för hälsan. Hur mycket av flickornas huvudvärk har ej våra dagars sport tagit bort!

Blir en allmän lönesänkning för kvinnliga statsanställda en följd av statsrevisorernas utredning, ja, då gör man nog det onda bara värre.

Kvinnorna oftare rädda för sjukledigheten än männen.

Dr Ruby Lind framhåller som sitt intryck att män och kvinnor kan ta varann i hand, när det gäller sjuklighet i arbete.

(Forts. sid. 396.)

Gruva Er inte för stöket

TAG TOMTENS

SKURPULVER

V A C K R A B A R N

STJÄRNOR SOM LYST OCH

Denna gång gör Einar Nerman några teckningar av stora teaterstjärnor, som han sett och beundrat under studieåren i Paris. Det är namn, som lyst över världen, slocknat eller lysa än.

Tamar Karsavina.

PER KROGH, SOM HADE MÅNGA vänner i teatervärlden, fick ofta fribiljetter, och ibland blev jag medbjuden. Då satt man på parkett eller första raden på det gamla Odéon, nationens andra teater, eller också på själva Théâtre Français. Det var högtidliga tillfällen. Annars kunde man för en billig penning få sitta på den översta raden. Nog fick man ibland stå i kö flera timmar i både regn och kyla, men när man är ung och har en bra bok att läsa, medan man väntar, går tiden fort, och när så kön släppes upp, knuffar man sig fram till en storslagen plats på en av tredje radens första bänkar. Däruppfån beskådade jag nu alla dessa världens mångomskrivna och beundrade divor.

Jag minns en gång jag satt bredvid själva claquen på Sarah Bernhards teater, och han, som trodde jag hörde till hans utvalda skara, knuffade mig ständigt med armbågen var gång han höjde sin hand för att sätta igång applåderna. Och det behövdes inte mer än att »la divine» lyfte sin hand, förrän jag fick mig en törn och en stadig knuff i sidan, och en taktfast applåd ljud mellan teaterns väggar. Jag såg Sarah i »Tosca». Sarah var gammal redan då, och hur hon fumlade och stapplade omkring, så minns jag hon slog ut vinflaskan på bordet i en av scenerna i första akten, och alltid måste hon gripa till en stol eller ett bord för att stödja sig. Inte var det så mycket kvar heller av »la voix d'or».

Polaire och Mistinguette voro då, omkring år 1910, de stora namnen på boulevardscenerna. På den stora Olympiavarietén dansade Polaire sin raffinerade apache-dans. När ridån går upp, ser man en ele-

gant boudoir, en dörr öppnas, och den firade primadonnan kommer in. Hon har famnen full av de härligaste blomster. En kammarjungfru följer efter med ett ännu större fång, och divan sjunker trött ned i en fåtölj. Flickan tar försiktigt av henne den magnifika hermelincapen, likaså hennes aftonklädning, och en nattdräkt i tyllvolanger omsluter snart hennes formfulländade, slanka gestalt. Hon bäddas ned i en pompös säng med förhängen, som kunnat anstå en rococoprinsessa. Det är tyst några ögonblick, tyst som om natten. Men vad är det? En skugga på fönstrens gardiner. En hand! Gardinen drages plötsligt åt sidan... publiken vågar knappast andas... En maskerad uppenbarelse klättrar in genom balkongens fönster, smyger sig till dörren och stänger den. Av bullret vaknar den sköna... Ett skrik, hon rusar upp. Men han har gripit hennes hand, och med den andra drager han fram en hemsk kniv. Hon blir plötsligt lugn, liksom förstenad. Hon är ju skådespelerska och dansös, och nu gäller det att ha sinnesnärvaro. Hon slingrar sig ut ur hans våld-

samma grepp och... dansar. Hon dansar för sitt liv. Han betages av hennes skönhet och den vilda rytmen i hennes dans. Han griper om henne. Nu dansa de tillsammans. Allt vildare och vildare. Kniven glider ur hans hand borta vid sängens gardiner. Då böjer hon sig bakåt och får fatt i dolken. Ånyo eggas hon honom in i dansens rytm, och stöter så dolken i hans rygg. Ett stönande, och han ligger där död på golvet.

Polaire kallade sig själv världens fulaste kvinna. Hon hade ett stort burrigt hår, som stod likt ett buskage runt hennes pikanta huvud, hennes ögon blänkte svarta som stenkol, och ögonvinklarna voro snett uppdragna mot tinnigarna. Munnen lyste eldröd och var större än den borde varit för att kunna kallas vacker. Men när man såg henne i rampljus, bländades man av hennes egenartade typ, hennes slanka figur med den getingsmala midjan, hennes kattlikt smidiga rörelser och hennes våldsam dramatiska temperament. Hennes apachedans kommer alltid att stå för mitt minne som den mest raffinerade och konstnärliga dans av sitt slag jag skådat. Polaire betecknades

som den typiska parisiskan, men hennes vagga lär ha stått i det soliga Marocko.

Den skådespelerska, som jag själv skulle vilja sätta som typen för en äkta parisiska, var Eve Lavallière, Théâtre des Variétés strålande stjärna. Jag såg henne flera gånger i »Le Roi» som den lilla kabaretsångerskan, som kommit upp sig och så behändigt tagit hand om den utländske monarken, vilken gör Paris den äran med sitt besök. Hon var helt enkelt ypperlig i sina tonfall, hon var glänsande, parisiska i varje tum, kvinnlig, graciös, med ett ord förtrollande.

Mistinguette var primadonnan på Folies Bergères, vilken ställning hon ännu håller trots sina sextio vårar. Med sitt äkta gaminhumor och charmerande sätt lade hon då, liksom nu, parisarne och alla utländska turister för sina fötter, för att ej tala om hennes världsberömda ben. Mistinguette var alltid medelpunkten i dessa otaliga naket-tablåer, och i en jättehatt med väldiga plymager samt ett släp, som nästan räckte över hela scenen, sjöng hon sina vågade kupletter.

Gaby Deslys, den sköna varietédansösen, som förvred huvudet på ex-kung Manuel av Portugal, älskade också hon att skruda sig i fjäderbonader av vansinnigt tilltagna proportioner. Med sin partner, amerikanaren Harry Pilcer, excellerade hon i den excentriska dansen. Jag kommer ihåg henne från en teaterpremiär, men då som åskådare. Det gick ett sus av beundran genom salongen, när hon, ledsagad av två eleganta kavaljerer i chapeau claque och monokel, behagfullt slog sig ned i en av teaterns avantscen-loger. Hon bar en liten clochehatt med jättestora paradisfjädrar. Kring hennes bländvita axlar hängde en svart- och vitrandig cape rikt garnerad med viträv. Hennes gula lugg skuggade hennes smala penslade ögonbryn, och då publiken applåderade henne, tog hon, varieténs okrönta drottning, trött och med vemodigt leende på sina cinnoberröda läppar helt blasé emot den underdåniga publikens hyllning. Hon var kanske den popu-

Otiéro.

Eve Lavallière.

LIDOL
TILLFÖRLITLIGASTE
BRÖSTKARAMELL

ENDE TILLVERKARE:
Forsberg
GÖTEBORG.

GF

BEGONIORNA äro de tacksammaste krukväxter, lätta att uppdraga i boningsrum, kulturanvisning medföljer ordern.
Enkelblommande i 6 färger Pr 10 st. Kr. 2: 20
Dubbelblommande i 5 " " " " " " " " 10 " " 2: 20
Katalog över "Allt för Trädgården" gratis.

GÖTEBORGS FRÖHANDEL
SÖDRA LARMGATAN 4 A, GÖTEBORG. Telefon: 35932, 10984.

O C H F U L A G U B B A R

S L O C K N A T I V Ä R L D S S T A D E N

lära och mest avgudade av alla Paris-scenens barn. Hennes godhet mot de fatiga uppskattade man, och att en förrädisk bröstsjukdom redan nu satt sina klor i den unga divan, viskades det allmänt om.

En danserska av helt annan typ var La Belle Otéro, den spanska dansösen, skön som en gudinna och makalös i sina spanska karaktärsdanser. Hennes figur var kanske vid det här laget en smula väl junonisk, men ännu förmådde hennes trollkraft att tjusa de beundrande åskådarna. Hennes juveler och hjärteerövringar voro samtalsämnen i Parissalongerna.

Min ungdomskärlek, Cléo de Mérode, alla skolpojkers vykortsflicka, gasterade även hon någon enstaka gång på den parisiska varietétribunen. I en liten grekisk kolt, sandaler och med ett smalt silverband om sitt ämne trippade hon fram blåsande på en imaginär flöjt eller intagande plastiska attityder till något drömmeri av Chopin.

Från en av dessa varietéföreställningar har jag ett särskilt livligt och muntert minne. Jag skulle se en Folies Bergères-revy, och, nyss kommen från det hederliga Sverige, var jag inte van vid de franska ouvreurerna, som skulle ha drickspengar vid varje tillfälle, och nu när jag kommer instegande i varietéhallen, räcker en dylik ett program i min hand. Jag tar emot det i hastigheten, men som jag redan köpt ett förut, lämnar jag genast tillbaka det blad hon räckt mig. Men det gick inte alls det. Hon lever och hojtar och pockar på sin franc, och snart ha vi en hel samling åskådare runt oss. Men jag vill inte heller ge mig, och som hon absolut nekar ta tillbaka programmet, får jag en plötslig ingivelse. Den grälände damen har av naturen begåvats med en ganska ansevärd barm, och just där ovanpå placerar jag vårt stridsäpple. Det tar minst en minut, innan hon kommer sig för att själv plocka ner det, och under församlingens hjärtlösa jubel står hon där ännu och fäktar med armarna och domderar med programmet ljuvt vilande på dess upphöjda plats. Under tiden har jag smitit min väg, glad och lycklig över att ha besegrat en riktig Parisouvreuse. En annan gång var det däremot jag som fick dra det kortaste strået. Jag skulle övervara en föreställning på

Stora operan. Man gav Faust, och några svenska artistvänner och jag hade bestämt oss för att se Gounods gamla mästerverk. Jag har inte kommit längre än till vestibulen, förrän en sträng vaktmästare hotfullt pekar på mina ben. Jag var nämligen iklädd sportbyxor och en stor artisthalsduk, och så kostymerad fick man inte tillträde till helgedomen. Våra förklaringar, att vi voro turister och att vi endast sutto högst uppe i en loge, där ingen kunde se oss, hade alls ingen effekt. Nej, jag fick beskedligt vända om, fara hem till Montparnasse och skruda mig i smoking. På så sätt fick jag endast se halva Faust, och som man från vår loge på femte radens ena sida endast såg halva scenen, så var behållningen av mitt operabesök inte särskilt givande.

Jag minns också en operettföreställning på Bouffes-Parisiens. Man gav Offenbachs »Pariserliv». Den var ståtligt uppsatt med glänsande kostymer och dräkter från kompositörens tidevarv och med förstklassiga artister. Så borde de gamla klassiska operetterna spelas; i sin tids dräkter och sceninramning, och inte, som så ofta, i nutidens banala kostymer och dekorationer.

Från operetten är steget inte långt till cabareten, och i Mayols intima cabaret vid rue de l'Échiquier hamnade vi svenskar rätt ofta. Det var även genom cabareten jag gjorde bekantskap med Dranems dråpliga kasernhumor och Frasons eleganta viskonst. Och Yvette Guilbert tröttnade jag aldrig att höra på, när hon sjöng sina franska chansons. Den enda vissångerska jag skulle vilja jämföra med henne är vår egen Anna Norrie, som ofta med skäl blivit kallad Nordens Yvette. En annan gång besökte vi pojkar den lilla busteatern Gaité-Montparnasse, och där var stämningen inte sämre, fastän de uppträdande inte voro av stjärnornas storclass. Det var i sanning ett nöje att studera den blandade publiken, som mest bestod av hantverkare från trakten närmast däromkring. Intimare kontakt mellan publik och skådespelare kunde man inte gärna önska sig.

Min bekantskap med de stora stjärnorna gjordes vanligen uppträdande från raderna, men en gång slog några kamrater och jag på stort, och det var när den Diaghilev'ska balettruppen skulle ha

Sarah Bernhardt.

premiär och inviga den år 1910 nybyggda Théâtre des Champs Élysées. Då hyrde vi en hel loge. Vilken högtidsstund att få övervara en riktig storpremiär i en världsstad och därtill i stadens elegantaste teater! Vilken föreställning och vilken premiärstämning!

Ridån går upp, och för första gången dansas på en fransk scen: »Le Spectre de la Rose», arrangerad av Fokin med Webers gamla »Aufforderung zum Tanz» som musik. Tamar Karsavina sitter i sin kammare försjunken i drömmar, då helt plötsligt Rosens Ande — Vaslav Nijinsky — dansar in. Se'n följer en smidig dans av dem bägge, och när den glödande yran nått sin höjdpunkt, försvinner Rosens Ande lika hastigt som han kommit.

Som andra nummer på programmet stod »Jeux», en koreografisk fantasi av Nijinsky själv. Den var hållen i modernistisk stil, och här försökte danskompositören giva något alldeles nytt i rörelser och linjer. Själv dansade han huvudpartiet, en tennispelande ungdom. Hans syster, Mlle Nijinska, var hans motspelerska. Rörelserna försökte översätta bollarnas flygande under spelet och deras studsande mot marken. Baletten mottogs med blandade känslor.

Så tredje och sista baletten. En stilerad grekisk danskomposition, »L'Après-midi d'un Faune», också den med Nijinsky som huvudfigurant och mottagen med jubel.

Snart tjugo år har nu gått se'n de dagarna. Några få av dess stjärnor ha dock ännu kvar sin ungdomliga glans... Mistinguette är alltjämt densamma, yngre än någonsin. Yvette Guilbert sjunger ännu sina chansons med samma betagande humor. Mayol likaså. Men Sarah och Réjane finnas ej mer, Lavallière är i kloster och Gaby Deslys är för alltid borta. Cléo dygdig och gift, och La Belle Otéro tråder ej mera dansen. Nijinsky's stjärna har slocknat; som obotlig för han ett skuggliv på ett hospital någonstans nere i Sydeuropa...

EINAR NERMAN.

NERMAN

Polaire.

NERMAN

Yvette Guilbert.

Ekströms

Fästmjöl

Örebro Kem. Tekn. Fabrik

ALLS INTE JORDENS SALT

OM EN PAPEGOJA ÄR VID DÅLIGT humör, kastar man över henne ett skynke och glömmar henne snart, man kan också ge henne en krakmandel och en tom trådrulle och vissla litet förstrött — hon rubbar ingenting i hemmets atmosfär. Om en fru är vid dåligt humör, kan man inte tillfredsställa henne med en krakmandel eller ge henne ett förstrött vänligt ord. Så litet hjälper inte, och så länge det pågår lider faktiskt hela huset. Varav man väl kan dra den slutsatsen att en fru betyder något för sitt hus?

Men nu, då den som skriver detta är fru, har jag en helt annan erfarenhet. Först bör förklaras att med att vara fru menas att vara i sitt hem. En självförsörjande fru är ingen fru. En fru, som går hemifrån kl. 9 på morgonen och kommer hem till middagen, är ingen fru, även om hon, innan hon gått, givit en del order och om hon sitter och lappar och lagar till sena kvällen. I sitt hem intar hon mera en herres ställning — och det är en avundsvärd ställning. Herrar ha det alltid bra. Herrar äro älskade — ja, i huslig mening — av sina hembiträden, de bli väl tillgodosedda i bodar, baderskor pyssla med dem och låter dem stanna över tiden, om de äro däsiga, de ha alla möjliga privilegier. En fru däremot — ja, nu, när jag inte går min väg kl. 9 (drygt) utan tillåter mig att stanna hemma i det hem, som jag dock bidragit till ganska mycket och bidrar till än, då märker man att fruvar, de ska bort. Fruar tycks vara tidens onödiggaste, minst

tolererade varelser. Se på hembiträdesannonserna: man önskar till två tredjedelar plats i hem, »där husmor saknas.» Alltså där husmodern är död! En syn på husmodern, som i sin rent naiva själviskhet är både makaber och grym.

Herrar trivas bäst utan sina fruvar, det upplyser oss kåserier, s. k. humoresker, anekdoter om och de bjudningar vi äro på, där vi kallpratande få sitta och vänta på herrarna, som gadda ihop sig och ha trevligt. Vi kunna inte gadda oss med dem, ty då skulle vi antingen bara stora eller betraktas som ytterst flirtlystna. Vilket är en högst otacksam pose, flirt skall om något vara en medfödd egenskap. Våra ungar vilja slippa mammor på sina små kamratbjudningar, en mamma är där mindre på sin plats än någon annan stans i denna värld, där hon har så föga rum. Gäller det skilsmässor så är tendensen numera sådan att frun har de minsta sympatierna, det är mannen och kärleken som har dem, d. v. s. den nyvaknade kärleken. Inte den som det slitits på.

Varför är det så? Vad ha fruarna gjort, som så straffar dem i tredje, fjärde led? Är frun en föråldrad institution? Det kan hon omöjligt vara, när hemmet inte är det. Ett hem utan en fru är väl ändå inte något hem? Utom i de där biträdenas ögon, som vilja komma dit där husmor saknas.

En ung flicka drömmer om sitt hem, hon lever för det — det är ju de kontorsanställda kvinnornas fel, att de tänka mer på att bli gifta och få hem än på att göra

karriär på kontoret (och hu så trist!). Så bli de gifta och äro duktiga och rara unga fruvar och förkovra sig, laga god mat, hålla hemmet vid makt, sy och piska och »stå i», så få de barn och ta hand om dem och sy åt dem, se till att de få vad de ska ha, slita och gno och tro i all oskuld att de behövas och göra nytta. Det går några år. Så upptäcker hemmets vårdarinna, den äkta makan, modern, att hon är en fru. Och då bryr ingen sig om henne. Hon märker hur överflödigt hon plötsligt är. Ja, jag vet fruvar, som gå ut i stan på förmiddagarna bara för att inte vara i vägen för sitt hembiträde! Och själv har jag ertappat mig med, sedan jag nu har skrivmaskin, att ha slamat mer än lovligt på den — för att det skall höras riktigt att jag plitar med något, alltså inte är den överflödiga varelse, jag tror att andra tycker jag är, därför att jag är hemma! Hur fjärran är inte den tid, som franska romaner skildrat för oss, då fruvar lågo på chäslonger och läste romaner! Man skulle bara våga!

Män kunna konsten att vila sig. Vi kvinnor kunna det inte. Och vi fruvar törs inte. Vi ha en osynlig piska över oss, vi bli på något besynnerligt sätt i vägen. När väl hela maskineriet har kommit i gång och går bra och fruarna ha de värsta åren bakom sig — då få de domen. I hembiträdesannonserna: plats sökes i hem där husmor saknas.

VERA v. KRÆMER.

A D V O K A T S O M J U B I L E R A R

50 ÅR FYLLER DEN 4 APRIL EN av Stockholms mest anlitade kvinnliga advokater, friherrinnan Ruth Stjernstedt.

Dotter till ingenjör Gustaf Dalström och hans maka, fru Kata Dalström, född Carlberg, bekant för sin politiska verksamhet i den unga svenska socialdemokratiens tjänst, uppväxte frih. Stjernstedt i ett hem med starka politiska och sociala intressen. Student 1897 ämnade hon först studera medicin och tillbringa några år i Uppsala, men hennes giftermål med advokaten Georg Stjernstedt kom henne att slänga studierna för att ägna sig åt hemmets gärning. När makarnas trenne barn vuxit upp och det blivit mera tid och ro för studier, beslöt hon att förvärva den akademiska bildning, som hon kände som en brist att icke äga. 1921 avlade hon juris kand. examen vid Stockholms Högskola och ingick därefter som medarbetare i makens advokatbyrå. Dessutom har hon ägnat sig åt föreläsningsverksamhet och utgivit tvänne juridiska arbeten: »Om makars rätt i äktenskap» och »Om adoption».

De juridiska kunskaperna ha även kommit hennes rika sociala intressen till godo. Frih. Stjernstedt bekänner i detta sammanhang en förkärlek för arbetet i kvinnans sak. Hon hör icke till de feminister som vilja övervärdera sitt kön, men vill heller icke gå med på att förringa det i onödan. Mycket är vunnet i fråga om för-

Ruth Stjernstedt. (Goodwin, kamerabild.)

Till erinran om friherrinnan Ruth Stjernstedts 50-årsdag har Idun tillfälle föga ett meddelande om att tidningen inom närmaste tiden kommer att publicera två intressanta artiklar av jubilarens hand. För att orientera våra läsarinor på ett område, där Idun ofta får mottaga förfrågningar, ha vi bett advokaten skärskåda och skildra två nya betydelsefulla lagar, som särskilt beröra kvinnan och familjen.

bättrade villkor och likställighet, men ännu återstår en hel del.

Frih. Stjernstedts verksamhet som advokat skänker henne givetvis inblick i många sociala problem och bringar henne i tillfälle att utveckla sin starkt humanitära läggning. Det är stundom påfrestande, säger frih. Stjernstedt, att alltid ha att göra med mer eller mindre lidande och maltriterade människor — jag har i allmänhet familjerättsmål, och hit komma många hustrur med sönderrivna äktenskap och förödda existenser... Kan man tro, att man någon gång kan vara till stöd och hjälp rent personligt, så kompenserar detta vad som till äventyrs är upprivande och nedstämmande i yrket. För att kunna hjälpa sina klienter på detta sätt, fordras det emellertid att man tränar sin psykologiska blick och strävar efter att få ett mjukare handlag. Det skulle f. ö. vara ett önskemål att våra praktiska jurister, domare som advokater, hade tillfälle att under sin studietid få en vägledning i människokunskap.

Säkert komma många lyckönskningar att på halvsekeldagen framföras till jubilaren. I hennes vackra hem på Lidingön med tack för vad hon givit de många som på ett eller annat sätt bringats i kontakt med hennes livliga intellekt och varma hjärta, och som alltid skola bevara intrycket av en rik, originell och vinnande personlighet.

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt: 50 öre intill bred textspalt, 40 öre å övriga sidor e. t. Helmarg. 55:—, halvmarg. 30:— pr gång. Hetsida f. t. 750:—, hetsida e. t. 600:—.
Lediga platser och platsökande 30 öre.
Tel. 1646 o. N. 6147

Grundlagd av

FRITHIOF HELLBERG

IDUN

Chefredaktör:

EVA NYBLÖM

Iduns prenumerationspris:

UPPL. A.		UPPL. B.	
Helt år	17:—	Helt år	15:—
Halvt år	9:—	Halvt år	8:—
Kvartal	4:50	Kvartal	4:25

Tel. N. 1602 o. N. 6147

Tel. Redaktionen N. 9803 o. N. 402. Verkst. dir. N. 4304

MADONNAN SOM HJÄLPER

MARIAKULTEN HAR SINA VARMASTE ANHÄNGARE I SPANIEN

ETT BESÖK I GRAALRIDDARNAS BORG.

Madonnan i Montserrat.

DET ÄR SAGT ATT BAKOM PYRENÉERNA börjar Afrika. Nej — där först börjar den stora tron och som trons väktare ligger bland Pyrenéernas snöhöljda toppar det sagoomsusade Montserrat.

Det är Graalens borg.

När Kristus med sina lärjungar satt vid den sista måltiden gick en slipad onyxkalk ur hand och i hand — berättar den gamla sägnen. I samma onyxkalk uppsamlade Josef av Aritmatia Frälsarens blod som droppade ur såret efter lansens. Kalken med Kristi blod fick en undergörande kraft och förvarades på ett heligt berg i en borg med kyrka, otillgänglig för profana, bevakad av tidernas ädlaste riddare. Berget var Montsalvat eller Montserrat och på dess topp stod Graaltemplet dit Parsifal red uppför en väg fördold för dem som icke ägde den sanna tron.

Ur molnmassorna höjer sig den egenomliga, taggade stenkolossen och man skönjer konturerna av det väldiga Montserrat. Ju närmare man kommer berget dess mera förstärkes intrycket av en gigantisk sagoborg. En bergdal öppnar sig mellan skyhöga klippor: här rämnade berget när Kristus gav upp andan på korset.

Från Montserrats eviga höjder är världen sållsamt skön — men den lockar inte längre. Montserrat gömmer en tusenårig hemlighet, ett gudomligt löfte.

En skälvande längtan efter löftets uppfyllelse griper alla dem, som trampa Montserrats heliga mark. När den sista måltidens kalk ännu var i riddarnas förvar svävade varje år en duva ned över kalken för att förläna den ny undergörande kraft. Frid hette det ord duvan förde med sig från himlen. Frid heter det löfte som är Montserrats hemlighet, frid från kampen i livet om makten och äran, frid från bekymren, jäktet, lystnaden och förtalet.

Frid är försoning.

På Montserrat stillades stormarna i sönderlitna själar. Berget är fullt av hålör

Slottet Montserrat i Pyrenéerna är identiskt med Graalsagens Mont Salvat och där finns en madonna, vars betydelse för de latinska folken, framförallt spanjorerna, är lika stor som madonnans i Lourdes. Författarinnan Birgit Sparre skildrar stämmingsfullt ett besök i den berömda borgen med dess undergörande madonna.

och grottor. Där bodde fordom eremiter. De voro mest världsmän och krigare som i Montserrats frid återfunno sig själva och avslutade sin räkning med världen när de utbytte rustningen mot eremitens kåpa.

I klostret förvaras den heliga bilden av »Guds moder», vår fru av Montserrat. Konstverket skall den helige Lukas själv ha snidat och den helige Petrus har fört det till Spanien. Klostret anlades 880 såsom nunnekloster men under krigen i början av 1800-talet skingrades och förstördes klostrets oerhörda rikedomar. Men — den heliga Guds moders bild vågade ingen fiendehand bortröva. Bilden finnes där ännu, föremål för tusendens och åter tusendens tillbedjan och dess undergörande kraft är vida känd. Sjuttio till åttio tusen pilgrimer besöka varje år Montserrat för att utbedja sig välsignelse av »Neustra señora de Montserrat».

Högt över högaltaret i basilikan står den svarta Gudsmodersbilden i sin vita sidenkrud. En liten trappa leder upp till henne och man kan »bönfalla vid hennes sida och gömma ansiktet i hennes mantel». Ingen som där knäfaller, försummar att tala med den heliga jungfrun och viska sitt hjärtas hemligaste önsknings till henne, ty ingenstans i världen är man henne så nära som på Montserrat. Över hennes huvud svävar duvan i gyllene ljus. I hennes närhet får bönen styrka. Guds heliga moder hjälper alla dem som vända sig till henne — det bevisar bäst alla de mängder av votivgåvor som finnas i kryptan. Men framför allt hjälper Guds moder äkta makar och det anses som en stor lycka att få ingå ett äktenskap inför hennes ansikte. Bröllopsmåltider stå dukade i klostrets stora sal dag ut och dag in.

Mariakulten har i Spanien nått sin höjdpunkt. Med all den lidelsefulla extas som den spanska karaktären är mäktig, dyrkar spanjoren Guds heliga moder. Hon utgör den spanska fromhetens medelpunkt. Hennes bild är outplånligt inristad i varje troende spanjors hjärta och det är till henne han vänder sig i alla livets svårigheter och det är till hennes ära som hjältedåden utföras.

Spanien är också fullt av heliga bilder. De undergörande madonnorna äro de övervägande och dagligen böja tusenden knä inför de heliga bilderna. I Spanien kommer man Guds moder nära och närmast på Montserrat. Dess skumma klosterkyrka är upplyst av flämtande vaxljus. Framför högaltaret står ett ungt brudpar, när jag kommer på besök dit. Prästen läser ritualen — alla ligga på knä. Rökelsemolnen stiga som blåa dimskyar mot de mörka valven och göra konturerna mjuka och överkliga som på en tavla av Eugène Carrière. Högt över högaltaret står den svarta Gudsmodersbilden i sin vita skrud. Det är ett ständigt kommande och gående av vallfärdande pilgrimer i trappan, som leder upp till den heliga bilden. Brud och brudgum gå långsamt upp hand i hand. Framför madonnan knäböjer den unga bruden, och hennes vita slöja höljer hela hennes framåtlutade gestalt när hon kysser den heliga bilden. Några orangeblommor lossna från hennes brudkrans och falla till Guds moders fötter. Orangeblommor! Heliga jungfru — alla känna till dess gåtfulla livssymbol!

En och en går uppför trappan. Jag står framför den svarta träskulpturen som väts av så många tårar, som vidrörts av så många händer, som blivit kysst i ödmjuk vördnad av otaliga skaror, vilka omvänt den med böner om rop och hjälp. En underligt gripande bild... BIRGIT TH. SPARRE.

Kyrkan i Montserrats borg.

Kungsörs

nyheter i bakformar av koppar och aluminium en prydnad för köket.

IDUNS PORTRÄTTGALLERI

AURORE von MÜHLENFELS.
Fröken, Lund. Dotter till majoren C. G. J. v. Mühlenfels o. hans maka, f. Ulfspärre. 90 år den 6 april.

LYDIA WIKSTRÖM.
F. Ingelman, Mårdsjön. Änka efter grosshandlaren Paulus Wikström, Mårdsjön. 80 år den 2 april.

CAROLINA SEBELL.
F. Hillerström, Vadstena. Änka efter stationsinspektoren vid Statens järnvägar Carl B. M. Sebell, Örebro. 80 år den 6 april.

INGRID CARLSTRÖM.
F. Lundgren, Stockholm. Änka efter majoren vid Norra Skånska Infanteriregementet Andreas Carlström. 70 år den 6 april.

HANNA von SCHWERIN.
F. Pripp, Jönköping. Änka efter f. d. stationsinspektoren friherre Gustaf Adolf von Schwerin. 65 år den 4 april.

EVELYN FORSSBERG.
F. Ulff, Valdemarsvik. Maka till disponenten Karl Forssberg, Valdemarsvik. 65 år den 6 april.

EMMA PEGELOW.
F. Hedlund, Stockholm. Änka efter generaldirektören och chefen för K. Järnvägstyrelsen F. W. H. Pegelow. 65 år den 6 april.

LOTTEN ERICSSON.
F. Andersson, Jonstorp. Änka efter komministern i Stigtomta och Nykyrka Carl Eric Ericsson. 65 år den 7 april.

THERESE GULDBRAND.
F. Dahlander, Stockholm. Änka efter fängelseläkaren d:r J. G. GuldbRAND. 65 år den 10 april.

GERTRUD BERGSTRÖM.
Fröken, Äppelviken. Skolköksinspektis vid Stockholms folkskolor. 60 år den 25 mars.

OLGA MARKS von WÜRTEMBERG.
F. Ridderstad, Stockholm. Maka till översten frih. Robert Marks von Würtemberg. 60 år den 5 april.

SIGNE CRAFOORD.
F. Hertzman, Visingsö. Änka efter kaptenen vid Göta trängkår Carl G. G. A. Crafoora. 60 år den 7 april.

SIGNE LAGERWALL.
Fröken, Slagsta, Fittja. Förrest. för Slagsta skola o. seminarium. Ped. inspektör för sinnesskolorna. 60 år den 7 april.

EVA NYLANDER.
F. Ahlfeldt, Degerfors. Poststationsföreståndarinna. Änka efter kapellpredikanten Axel Nylander, Degerfors. 60 år den 8 april.

SIGNE BERGMAN.
Fröken, Stockholm. Kassör i Sveriges Allmänna Hypoteksbank. Socialt och politiskt verksam. 60 år den 10 april.

EBBA EKECRANTZ.
F. Zetterlund, Stockholm. Änka efter järnvägläkaren d:r Carl Ekecrantz, Katrineholm. 55 år den 4 april.

ESTER WALDENSTRÖM.
F. Fallenius, Örebro. Maka till agronomen Filip Waldenström, Örebro. 50 år den 5 april.

ANNA MYRIN.
F. Haggström, Sävar. Maka till kyrkoherden i Sävar och Holmön fil. lic. Karl Myrin. 50 år den 6 april.

GRETA HAGMAN.
F. Olsson, Lund. Änka efter kaptenen vid Södra Skånska Infanterireg. Thure Hagman. 50 år den 7 april.

LISA MELLBERG.
F. Näsholm, Alnö. Maka till kyrkoherden i Alnö Gustaf E. Mellberg. 50 år den 10 april.

Bon Ami ger klarare fönster med mindre arbete än förr. Pris 40 öre.

P Å V Ä G E N

Av

RUDOLF VÄRNLUND

NÄR DEN STORA HÅLSINGEKVIN-
nan Gunnel återkom från sitt besök i back-
stugan satt hennes man väntande på kärran.
Hans svartmuskiga vallonansikte bar ett
dystert uttryck, vilket icke mildrades ens
då han såg att hustrun hade mat, två stora
rågkakor och en flaska mjölk med sig.
Kvinnan delade en av de stora kakorna i
fyra delar och fyllde några bleckmuggar
med mjölk, varpå de två människorna åto
under tystnad, samtidigt som de matade
ungarna, vilka, inlindade i en schal och
några trasmattor, sutto mitt uppe i den hög
av bråte som utgjorde familjens bohag och
egendom. Då och då under måltidens lopp
lyssnade de spämt inåt skogen och växlade
några snabba bekymrade blickar; de för-
stodo varandra utan att tala och visste
alltför väl att om de icke hunno till Smeds-
byn innan mörkret föll och krafterna sveko,
så skulle de få en svår natt på vägen.

Slutligen reste sig också kvinnan från
kärnan, stoppade omständligt ner den åter-
stående kakan och bäddade in barnen i
trasmattorna igen.

— Tack den som tackas bör, yttrade
hon med trött, släpig stämma, det var en
bra kvinna, hon som gav mig brödet!

Mannen såg för en stund ut som ämnade
han besvara denna bordsbön med ett grovt
skämt, men gled i stället likgiltigt in mel-
lan kärrens skalmar.

— Nå Gunnel, muttrade han liksom för
sig själv, nå vi har långt kvar ännu —

Sedan färdades de vidare med sina barn
och sin egendom. Mannen drog, halvlig-
gande framåt, kvinnan gick bakom och
sköt på. Men först när mannens första
iver syntes uttömd och det begynte gå trögt
i uppforsbacken, satte hon in hela sin väl-
diga, imponerande kraft bakom kärnan och
började samtidigt, sin vana trogen, att hojta
och mana på med ljudlig, sjungande röst.
»Åhøj Linus», skrek hon, »åhøj, åhøj!» Det
lät ibland som om hon gastade åt en lat
hästkrake, det var tydligen icke långt ifrån
att hon även smackade uppmuntrande med
tungan. Hennes massiva, blockliknande hu-
vud böjdes lidelsefullt framåt, ansiktet kon-
centrerades energiskt, medan blicken med
ett sugande uttryck fästes på någon punkt
i fjärran. Hela hennes kropp, varje hennes
rörelse vittnade om en seg, obändig vilja
att komma framåt. —

Men då den täta, mörka granskogen på
båda sidorna av vägen plötsligt tog slut
hejdade sig kvinnan tvärt. Mannen släpade
mekaniskt vidare några steg till, men stan-
nade så även han och såg sig över axeln.

— Nåå Gunnel, redan trött?

Hans ögon glittrade, hans ansikte hade
fått liv och färg under den ansträngande
marschen; det verkade som kände han sig
bättre till mods nu när han fått arbeta en
stund. Kvinnan, vilken dock syntes full-
komligt oberörd av mödorna, log ömt mot
honom medan hon höljde över barnen
bättre.

— Vi pustar en stund, sade hon släpigt,
om jag inte tar fel har vi bara en halvmil
kvar —

Sedan blickade hon med bekymrad min
framåt.

De stodo vid början av en väldig uthugg-
ning, över vilken vägen slingrade fram mel-
lan en armé av korta stubbar, här och var
täckta med torra risknippen, som rasslade
spökligt när vinden rev i dem och stundom
vände sig oroligt som om de icke lågo bra
tillrädda. Här ute syntes det nu också hur
hotfullt vädret blivit under den senaste tim-
men. Det blåste upp till regn, kanske till
snö, ty vinden var kall och bitande, mol-
nen välvde sig tunga och oviga över uthugg-
ningen, och långt borta svepte just en regn-
dimma fram, sopande marken likt ett stycke
trasigt sorgflor. Då och då tittade också
kvällssolen fram ur molnslöjorna, men en-
dast för några korta, snabbt flygande se-
kunder, den rodnade redan som av trötthet
och resignation och beredde sig att gå
till vila.

Under en flyktig stund av klarare dager
upptäckte de två rastande en man som
närmade sig dem över uthuggningen. Han
gick snett, starkt lutad mot vinden och höll
huvudet så djupt framåtböjt att det stund-
tals verkade som hade han icke alls något
huvud. En tunn ljus rock fladdrade om-
kring honom och gav hans lilla figur en
väldig, vittsvävande och nervös skugga; ef-
tersom vinden därtill bar bort ljudet av
hans steg, tycktes hans uppenbarelse på
något sätt fantastisk och överklig för de
två väntande. De stodo tysta och orörliga
och stirrade spämt mot den kommande. När
ett av barnen gav från sig ett jämrande
läte stannade han tvärt, fast han ännu var
ett hundratal steg avlägsen, höjde ansiktet

och lystrade likt ett skyggt djur med nosen
i vädret. Först när han fann att det var
människor som väntade i skogsbrynet, när-
made han sig igen, dock allttjämt med en
viss försiktighet, som tänkte han att det
i alla fall finns olika slags människor ock-
så, varför den kloke bör se noga på de
mötande innan hon är inom räckhåll.

En besynnerlig figur denne lille man, i
den stora bruna rocken. Varje hans steg
och varje hans rörelse verkade likt en plöts-
lig sprittning i lemmarna. Ansiktet litet för-
fruset med vass näsa, bred mun och små
plirande ögon tittade fram ur kläderna som
ur ett stort bylte och skiftade oupphörligt
uttryck, nästan även utseende; det såg ut
som om dragen försökte skiljas åt eller
samtidigt uttrycka var sin olika känsla. I
helhet verkade han alltför kvick och mycket
opålitlig.

Då han kom aldeles intill de två rastan-
de stannade han med en knyck, som om
han plötsligt blev medveten om att han
skulle bära fram ett viktigt meddelande
just till dem.

— God kväll, sade han och försökte med
en skämtsam ton, vart bär det hän måntro?

Kvinnan rynkade pannan och stirrade
stint ut i luften, men mannen tycktes mer
upplagd för en språkstund och svarade i
det han såg frågande på intervjuaren:

— Till Smedsbyn förstås, samma väg ni
kommer —

Den andre ryckte till som om han själv
fått ett viktigt meddelande, men ett av
den art han minst önskat.

— Till Smedsbyn, upprepade han medan
hela hans mun och hela hans kropp gav
uttryck åt häpnad och beklagande, till
Smedsbyn! Verkligen?!

Kvinnan steg då en aning närmare ho-
nom och böjde sig fientligt framåt.

— Nå, frågade hon i kort, skarp ton,
vad är det med det, då? Vi ska dit och
söka arbete. Har ni någe emot det, kanske?

Men redan innan hon svarat hade man-
nen i min och hållning fått ett nedslaget,
sorgset utseende; han hängde nu med huvu-
det, stirrade bekymrat i marken och sade
med trött stämma:

— Det är snålt om platsen däruppe i
byn och folket är inte gott att tas med —

— Såå, anmärkte kvinnan, såå, såå —
(Ill. O. Elgström.) (Forts. sid. 399.)

S M Å K O N S T A T T S E

MINIATYRMÅLARINNORNA UTSTÄLLA HOS GUMMESON

Man har hört klagas att miniatyrmåleriet vore på utdöende och att det endast kunde blomstra i de ömma och sentimentala souvenirernas tid. Vare sig vi nu äro på väg att bli "ömma" igen eller förhållandet har sin grund i mondanare ambitioner, så har den förnäma konstarten åter blomstrat upp. Våra miniatyrmålarinnor äro i livlig verksamhet och nya namn presentera sig också. De senaste årens arbeten ha nu miniatyrmålarinnorna samlat till en utställning, som påskafton öppnades i Gummesons konsthall. 1925 ägde den senaste miniatyrutställningen rum. Med intresse tar man del av den senaste utställningen, där man bl. a. får se flera prov på mindre traditionell miniatyrkonst, visande att även denna traditionsrika konstart har sina variationsmöjligheter. Här nedan ses några reproduktioner från utställningen.

En ung finländska. Miniatyr av Fanny Hjelm.

Furstinnan Ann Mari v. Bissmarck, f Tengbom. Av Lisa Bianchini.

Liten flicka med blått halsband. Av Siri Derkert.

Tuttans broder, Putte, har också blivit miniatyrmålad. Av Siri Derkert.

Flicka med solfjäder. Av Ingeborg Andreasén-Lindborg.

Grevinnan Andrea Mörner, f. Wallenberg. Av Lisa Bianchini.

V Å R N Y A H A T T I V Å R

GÄRNA EN LITEN HATT OCH GÄRNA EN STOR

Precis som en peruk: toque i hudfärgad fibre. Från Agnès. Edman & Andersson. (Lenkert, foto).

Hattmodet är ovanligt pregnant i år, det har sina säkra kännetecken. Antingen skaffar Ni Er en liten toque, som smiter tätt åt huvudet som en huva eller som genom diverse fintliga böjningar närmar sig baretiformen — den senare nog att föredraga, om Era ansiktsdrag inte äro oklanderliga — eller också väljer Ni en hatt med ganska stora brätten. För båda formerna gäller att hattens tyngdpunkt är förlagd bakåt och åt sidan — detta antagligen och förståndigt nog för att trola bort de snaggiga shingelnackarna — medan pannan lämnas fri. Materialen äro strå och filt liksom förut, men det saknas inte variation i kvaliteterna. Däremot är garneringen, åtminstone på den första vårhatten, minimal, någon gång ser man bandknutar, men annars få material och modell utgöra svar på frågan. Se vidare bilderna här.

En alldeles mjuk hatt av svart atlasband. Från Agnès. Edman & Andersson. (Lenkert, foto).

Svart bangkok med oregelbundet klockbrätte och garnering av taftband i rosa, gult och beige. Paul U. Bergström.

En djärv baretformmodell i svart grov baststrå med den moderna trekanten i pannan. Modell från Lanvin. N. K.

Ljusgrå blank bangkok är materialet i denna hatt från Molyneux. Garnering av sèvresblå sammetsband i knutar under det bakåt sluttande och förlängda brättet — typiskt för vårens hattar. Edman & Andersson. (Lenkert, foto).

En bekväm liten filthatt i beige. Från Gerda Janson & C:o. (Lenkert, foto).

Eva Topelius-Acke död.

Fru Eva Topelius-Acke.

EN AV DEM, FÖR VILKA TOPELIUS Läsning för barn ursprungligen skrevs, har i dagarna gått bort. Fru Eva Topelius-Acke är ej mera. Hon var den enda kvarlevande av Zacharias Topelius' döttrar, en sällsynt rikt begåvad personlighet för övrigt. Släktdraget med fadern framträder särskilt i hennes senare porträtt och av hans berättartalang hade hon ärvt mycket, fastän hennes håg också stod till konsten. Hennes konstnärliga begåvning var omisskännlig, och i sin ungdom hade hon studerat målning. Men efter sitt giftermål med konstnären J. A. G. Acke lämnade hon åt mannen att ensam utöva målar-konsten och nöjde sig med att vara konstnärens hustru.

Bland Iduns läsare hade fru Acke förvärvat många vänner genom sina livfulla skildringar från sin ungdom, då hon vistades i Stockholm och Moskva för studier eller nöjen eller snarare bådadera. Vi minnas också med nöje beskrivningarna från Italien, där Ackes bodde långa tider och

blevo ett slags medelpunkt för kringresande skandinaver av betydelse, särskilt konstnärer och författare. Fru Acke kunde konsten att måla en situation med några ord och humorn lyste fram, antingen hon berättade om romerska minnesmärken eller Ellen Key på Campagnan.

Ackes hade i många år bott i sin egen villa i Vaxholm, och fru Acke behöll sitt gamla hem även efter mannens död 1924. Nu blir hemmet tomt, men många skola bevara dess ljusa miljö och dess härskarinna i tacksamt minne. Med Eva Acke gick en rik kulturpersonlighet bort, en av dem som vi skola sakna mest och minnas bäst.

En rysk utställning

Till emigranters hjälp.

DET ÄR ICKE DEN MODERNA TEKNIKEN, som här är representerad i Konstnärshuset i Stockholm, icke "le dernier cri" utan en annan också intresseväckande, nämligen sober konst i jämförelsevis gammalt manér. Den är släkt med konsten hemma hos oss från 1890 till in på 1900-talet, synes det mig. De ryska motiven röra oss alltid på ett särskilt sätt. Det är något upplevat därvid, ej minst då det rör dem, som leva borta på främmande jord.

Å utställningen äro några målningar av själva Repin, nu en gammal man som fått en tillflyktsort i Finland. Inga stora dukar men några stilla fina kvinnoporträtt och teckningar av stor uttrycksfullhet. Där finns vidare alster av två konstnärer, som leva i Riga. Vinogradow, vilken är representerad såväl i alla ryska gallerier som i en del andra europeiska och i det upprättade Pragergalleriet för rysk konst. Därbland finns typiska ryska motiv: kvinnor i färgrik nationaldräkt, vilka lysa som två stora blommor på den äng, där de gå och plocka ängsblommor. Där är en tavla som bara föreställer Petschoraklostrets kyrkklockor och en annan ett gammalt kapell, det tänkbarast anspråkslösa, men uttryckande liksom klostrets klockor en innerlig appell till andakten. Den andre är Bogdanow-Bjelski, även han representerad i kända gallerier, påminnande mycket både i teknik och i stämning om Richard Berg. Den stora duken "Symfoni", som föreställer fyra vitklädda flickor samlade kring en flygel och med sommarlandskapet i bakgrunden, unga inåtvända oskyldiga typer, är en verklig symfoni i vitt. En liknande innerlig stämning finns över duken "Hos den sjuka lärarinnan". En enkel interiör på landet. Tacksamhet och mildhet stråla ut från denna själfulla ensamma kvinna, då hon ler emot en liten tafatt och på samma gång uppmärksam pojke, som har givit henne smultron. På hennes nattduksbord står en stor skål blåklint. Det är både en bild ur livet och ett stilleben. Konstnären är för övrigt specialist på att göra pojkar bra. De förekomma på flera andra av hans dukar.

En annan Schukowski, boende i Warschau, är naturmålare. Vål återgiven är "Vårnatt". Det är vårnattens underliga skymning kring ett lågt hus, där det ännu är tänt.

Till sist bör nämnas Levi, som på samma gång är utställningens arrangör. Han har börjat måla först sedan han blivit emigrant. I sitt hemland var han advokat. Då han lever i Finland har han flera motiv därifrån. Han är mycket mångsidig. Han kan uttrycka glädjen själv i ett dampporträtt liksom det djupaste vemod. Det allra bästa är måhända två tavlor av människor. De äro enkelt hållna i gråbrun ton. Den ena föreställer en bonde, med en koncentration över sig som tar bort det grova i hans annars ganska prosaiska utseende. Det andra är bilden av en flykting. Han representerar typen. Han har lärt sig behärskning och inåtvändhet under dessa långa år av främlingskap.

Ett besök på utställningen, som ännu en tid pågår i Konstnärshuset, lönar sig, och är till emigranternas hjälp.

ANNA LINDHAGEN.

GLÖM EJ

att förnya kvartalspremnuerationen på

IDUN!

Modernt i utstyreln.

Silkestrikä har blivit ett alltmera omtyckt material för underkläder. Inte att undra på förresten, ty det är smidigt, stilstarkt och elegant och står i fördelaktigt prisläge. Numera nedlägga också fabrikanterna stor omsorg på att få fram eleganta och smakfulla modeller — silkestrikäplaggen ha ju inte alltid varit så koketta som vi gärna vilja ha dem.

Ett gott prov på silkestrikans standard här man i dessa dagar haft tillfälle att se i de skyltfönsterutställningar, som firmamärket *Elko* ordnat i huvudstaden. Närmaste anledningen har varit att visa kronprinsessan Märthas Elkoutstyrsel, en samling vackra plagg i ljus rosa silkestrikä. Ovanstående bild visar en trevlig respyjamas ur Elkoupsättningen.

I Högalidskyrkan i Stockholm sammanvigdes nyligen tjänstemannen vid General Motors A.-B., underlöjtnanten i Svea Artilleriregementes reserv *Rudolf Tornérhielm* och fröken *Carin Hamn*, dotter till grosshandlaren Herman Hamn och hans maka, född Holmquist. (Lamm, hovfoto.)

I Maria kyrka i Stockholm sammanvigdes nyligen löjtnanten vid K. Bodens Artilleriregemente *Arne Ekstrand* och fröken *Märta Gyllang*, dotter till grosshandlaren Carl Gyllang, Stockholm, och hans maka, född Sandlund. (Almberg & Preinitz, foto.)

Guldmedalj
Nässjö 1922

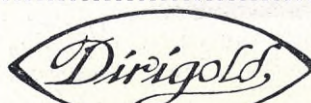

Guldmedalj
Falun 1927

H. M. Konungens Hovleverantör

Dirigold

är i likhet med äkta silver ej ofelbart, men om Ni emellanåt putear Edra *Dirigold-bordbestick* med *Dirigold-put* extrakt, komma de under alla tider att bibehålla sitt vackra och förnämliga utseende

Erhålles från
DIRIGOLDS FABRIKER - ÖREBRO
Försäljning i Stockholm hos
Dirigold, Birger Jarlsgatan 26.

STEINWAY & SONS

ENSAMAGENTUR:
LUNDHOLMS PIANOMAGASIN
STHLM - BRUNKEBERGSTORG 24

Badinrättningen
Telefon Sö. 330 56
och Sö. 4867.

Etablerad 1875.

Södermalms Tvätt- & Badinrättning
Badstugugatan 4.

Tvättinrättningen
Telefon Sö. 336 30
och Sö. 15735.

**BERGS
AKTIEBOLAGS
NORRÖPING**

BOMULLSVÄVNADER
HÖGSTA KVALITET

LÄTTSYDDA
SLITSTARKA

till salu hos varje välsorterad
vävnadshandlare

Begär alltid Vitrums tillverkningar:
Maltextrakt Vitrum, bästa näringsmedel. Nedsatt pris.
Maltextrakt Vitrum med fiskolja, bästa vitaminpreparat. Nedsatt pris.
Mineralvattensalter Vitrum.
Laxermarmelad Vitrum, bästa avföringsmedel.
Sodapastiller Vitrum, bästa medel mot halsbränna.
FERROL Vitrum, det kraftigaste aptitgivande o. mest stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättsmält fördrages det av den ömtåligaste mage. Vid blodbrist o. svaghet av största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages av såväl barn som vuxna.
Tillverkas å

Apoteket Vasens Apoteksvarucentrals Laboratorium, Sthlm.
Samtliga preparat finnes på alla apotek.

Landets äldsta fabrik för tillverkning av s. k.
Springmadrasser
Senaste priskuranten, omfattande alla våra tillverkningar, sändes på begäran gratis franco.
SKAND. SÅNGRESÅRFABRIKEN
Tel. 344. KARLSTAD. Tel. 344

Diamantbröllop.

Sextioårsdagen av sitt bröllop — diamantbröllop — firade den 16 mars f. d. grosshandlaren *Ferdinand Appelqvist* och hans maka, fru *Eda Appelqvist*, Stockholm.

Idunklubben

sammanträder nästa gång torsdagen den 4 april kl. 7.30 em. i Centralpalatset. Programmet upptager föredrag av skriftställaren *Knut Nyblom*, som kommer att skildra tonsättaren A. F. Lindblads person och verk. "Den svenska visans mästare", som Lindblad blivit kallad, var inte blott en stor man i musikens värld, utan även en utmärkt intressant personlighet och hr Nyblom, som ägnat ingående studier åt ämnet, kommer säkert att bereda klubbens medlemmar en nöjsam och intressant kväll. Musikprogrammet upptar kompositioner av Lindblad.

Kvinnosakens Sven Duva.

(Forts. fr. sid. 384.)

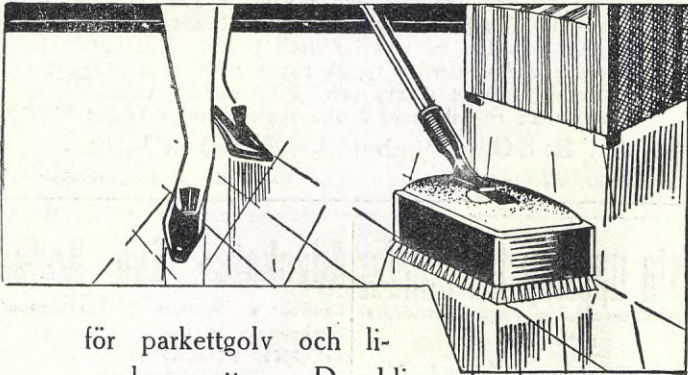
järer för. A-i-a har utan miskund gisslat den benägenhet för passivitet och undfallenhet som ligger nedärvd i kvinnonaturen. Det är så bekvämt att låta mannen ensam bära samhällsörden och slippa ifrån ansvaret. Men är det rätt? Nej, och åter nej, predikade A-i-a. Och hon blev hörd och slutligen förstådd.

Vid den ovannämnda sjuttioårsfesten skrev Zacharias Topelius följande erkänningsord: »Jag kan icke, såsom jag önskar, personligen frambära till A-i-a uttrycken för min varma aktning, min tillgivenhet och min tack för allt vad hon har velat och verkat... i sitt livsarbete för kvinnan och mänskligheten, jag särskiljer icke på dessa båda.» Och han slutar med en önskan att mången annan kvinna måtte framträda i hennes spår, lika varmhjärtad, lika modig och lika klartänkt som hon. »Det är icke endast fältherrarnas döttrar som vinna segrar i kampen mot fördomarna, tyranniet, mörkret, men det är gott att en gått i spetsen med faders föredöme.» Adelaide Ehrnrooth hade aldrig svikit rättvisans fana. Sådant blir till sist hedrat. Nu välsignas hennes minne. Och hennes gärning bär frukt.

Hennes ord vid en fest i Stockholm 1897 ha besannats. Hon liknade de gamla kvinnosakskvinnorna vid martallarna som gå längst ned mot stränderna där de stå och taga emot regn och storm och alla havets oväder, utblåsta och knotiga. Tack vare dem kan skogen bakom dem växa frodig. De finländska martallarna ha fyllt sin mission. Tätt efter dem ha målmedvetna och viljestarka kvinnor växt upp, beslutna att göra kvinnliga synpunkter gällande och att i gott samarbete med männen dela ansvaret av sitt lands styrelse.

ANN MARGRET HOLMGREN.

inga bekymmer mera

för parkettgolv och linoleummattor. De bli som nya, sedan de bonats med *Gahns Bonvax*. Stryk ut bonvaxet i ett så tunt lager som möjligt och arbeta därefter golvet med en grov ylleduk eller en bonborste. Resultatet blir ett skinande blankt golv. Det går som en dans.

B.3.

Phyllosan stegrar kroppens motståndskraft, förnyar blodet, motverka åderförkalkning, minskar för högt blodtryck, stärker hjärtverksamheten och giver hälsa och ökad vitalitet oberoende av ålder. Läkare över hela världen lovorda allmänt dess goda verkningar.

Phyllosan

Framställes enligt föreskrift av med. dr E. Bürgi, professor i farmakologi vid universitet i Bern.
Phyllosan tillhandahålles av apoteken i flaskor om 100 tabletter å kr. 4.85.
ELEFANTENS DROGHADEL, Stockholm.

NISSENS

ÄKTA BRÖSTKAREMELLER
ETT GAMMALT BEPRÖVAT MEDEL
MOT HOSTA, HESHET OCH HALSKATARR
ENDE TILLVERKARE I A-B NISSENS MANUFACTURING NORRÖPING

MUGNIER

(uttalas Mynjé)

Apéritif, särdeles välsmakande, stärkande och stimulerande, rekommenderas av läkare vid kraftnedsättning och konvalescens. Denna apéritif är tack vare sina farmaceutiska egenskaper lika aptitgivande och stimulerande som akvavit, cognac eller whisky. Ett glas avkyld Mugnier före maten ersätter brännvinet, samtidigt som det ger måltiden en viss kulturell prägel. Till kaffet har man i *Amusette Mugnier* en typisk pariserlikör, som tillredes av $\frac{3}{4}$ Mugnier, $\frac{1}{8}$ halvsöt sherry och $\frac{1}{8}$ Grenadine, vilket allt erhålles utan restriktioner å alla systembolag i landet.

Kr. 3:50 pr $\frac{1}{1}$ but., kr. 2:40 pr $\frac{1}{2}$ lit.

9 diplomes d'honneur.

56 guld- o. silvermedaljer.

Bästa uppslag till kuddar Advokaten Eva Andén

tillhandahåller

A. Agréns Textilaffär

Nybrogat, 20 Storkyrkobrinken 4.
Tel. Öst. 8098. Norr 20746.

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Herkulesgat. 14, f. d. Lilla Vattugat. 14
Tel. 7575. STOCKHOLM. Tel. 7576

Specialitet: Familje- och arvssaker, Bo
utredningar och testamenten. Äver
skriftliga förfrågningar.

**Vävstolen går
sen hundra år**

i Kungsäter, Marks härad,
Västergötland, hemorten för
de bästa linnevarorna sedan
urminnes tid. Tiderna ha för-
ändrats, storindustri har efter-
trätt hemvävning, men Marks
linne behåller sin rangplats!

MARKS LINNE är klis-
terfritt: mister ej fasthet
och utseende vid tvättning.

MARKS
Handdukar och Duktyger

Marks Linnemanufaktur
Aktiebolag
Kungsäter

1 RENGÖRINGS-
MEDEL

2 FLYTANDE
BONVAX

Speciellt för husmödrar, som själva sköta
hemmets parkettgolv och korkmattor

Vackrare yta - Djupare glans - Mindre arbete

BRÖDERNA
FLUXO

FÖR VARJE BONAD YTA

Krooks Petroleum & Olje A.-B.

Arbete befordrar hälsa.

(Forts. fr. sid. 385.)

Nu då kvinnan ej längre uppfostras till att sitta vid spinnrocken och vänta på friaren — säger dr Lind — har hon upphört att representera lättjan i världen. Sedan kvinnan fått en hygienisk klädedräkt och lever ett friare, sundare och lyckligare liv, är det ej längre hennes diktan och traktan att bli gift och försörjd. Hon är gossens lek- och skolkamrat — vad är naturligare än att hon också vill bli hans arbetskamrat! Hon uppfostras till längtan efter självständighet, frihet och oberoende, hon vill vara något i sig själv, ej, som förr, genom mannen skaffa sig titel, samhällsställning och ett ekonomiskt bekymmersfritt liv. Och i sitt arbete är hon ambitiös! Hon vill göra det minst lika bra som mannen. Kanske känner hon också, att hon, som tillhör minoriteten, synes mera och är mera utsatt för kritik. Det är inte så sällan jag hört arbetande kvinnor — framförallt bland de lärarinnor, som varit mina patienter — säga så här: »Jag vill inte ta sjukledigt, om jag inte är absolut tvungen.» — Jag tror ej, att man kan uppdelas män och kvinnor, vad sjukledighet i tjänst beträffar, i två särskilda grupper. Det är nog snarare så, att det är vissa yrkesgrupper, där de arbetande, män som kvinnor, äro sjukare än i andra, i anemier, neuroser, reumatiska åkommor o. s. v. och då beroende på starkare psykisk och fysisk påfrestning i dessa yrken.

Jag anser således att den moderna kvinnan, åtminstone i en hel del kategorier, nått fram till mycket stor självdisciplin, när det gäller att bekämpa en tillfällig olustkänsla i arbetet, av psykiskt eller fysiskt slag.

Kryssordstävlan i n:r 14.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10					11			
12				13			14	15
16			17			18		19
20		21			22		23	
	24					25		
26			27		28			29
30			31		32			33
34		35		36			37	
		38	39			40		
41						42		

Vågräta ord: 1. Har den som haft brådska. 6. Tummelplats. 10. Är stugan oftast. 12. Lott. 13. Amerikanare bekant för sällsamma historier. 14. Konunganamn. 16. Förkortning som underlättar postens arbete. 17. Är markatta en. 19. En anderssonsk blandning. 20. Göra Don Juan och hans likar. 22. Varietät och vad varieté är i förhållande till teater. 24. I Schweiz. 25. Finns i den svenska skogen. 26. Smygehuk och Nordkap. 28. Samlade Sigyn i skålen. 30. Tecken för viss ädelgas. 31. Var Elsass för några år sedan. 33. Ton. 34. Ett flicknamn. 36. Epitet till lugn. 37. Blir man vid katarral ansvällning av stämbanden. 38. Ystad husdjursprodukt. 41. Cellinbyggare. 42. Blev moder till Perseus.

Lodräta ord: 1. Bör det bli om någon tid. 2. Är den som måste trugas. 3. Skaldeverk. 4. En sådan regering tillsattes i kungens bortovaro. 5. Sjukdom

Alecto Linoleum Fernissa

Tål att
slita på

torkar på 4 timmar
till en glashård yta
oerhörd slitstark.

ARVID LINDGREN & Co.

STOCKHOLM Sö.

Gratis
Kan Ni uppärma
Gärrulla eller vringning
med överlagsvärmeh
medelst kökspsisen.

"MALCUS"
Begär till katalog. Sändes gratis.
A.B. MALCUS HOLMQUIST. Halmstad

**HUSMODERNS
Tvättfinrättning**

Jungfrugatan 54.
Tel. 746 94.

Modernaste metoder.
All slitning utesluten.
Snabb behandling. Billiga priser.

Gemlas Rullstol

N:o 5287.
Patent n:o 57402.

Införda offert och beskrivning från
GEMLA FABRIKERS A.-B.
— D I O —

INGA RYNKOR

De försvinna med Masque aux jaunes
d'oeufs carbonique. Beställ tid N. 4244.

Franska Skönhetsinstitutet,
Hamngatan 10.

Beställ vår hatten

på NK:s nyöppnade beställ-
ningsateljé för damhatter, som
intimt samarbetar med Franska
Damskrädderiet, 6 tr.

A.-B. NORDISKA KOMPANIET

Pengar i Postsparbanken är Pengar i "Plånboken",

ty samma postsparbanksbok gäller vid alla postanstalter och sammanlagt intill 300 kr. pr kalendervecka utbetalas utan uppsägning. Ränta 4 %

Låt Edra nerver
bliva Eder styrka
och ej Eder svaghet.

Vem har inte någon gång lidit av rampfeber! Det kan gälla ett viktigt samtal, ett uppträdande inför publik, en tentamen etc. Man försöker fåfångt intala sig lugn, men den kittlande nervositeten vill ej ge sig. Ett par Somnogantabletter återställa dock snabbt den förlorade sinnesjämvikten. De ha en överraskande förmåga att lugna de upproriska nerverna. Somnogan är fullkomligt ofarligt och är ej vanebildande.

Finnes å alla apotek i rör om 20
tabletter å kr. 2:50 samt i populär-
förpackningar om 4 tabl. å 50 öre.

SOMNOGAN
Nervlugnande
och rogivande

Händernas förskönande

Samtliga elever vid en av Sveriges husmodersskolor förklara, att de uteslutande använda F. Pauli's äkta Liljemjolk Crème för sina händer. Deras arbete skulle i annat fall snart göra dem fula och röda men tack vare denna behagliga crème kunna de alla uppvisa välvårdade, vita och smidiga händer.

F. Pauli's äkta Liljemjolk-Crème

Skär etikett, lätt — för bruk under dagen. Blå etikett, fet — för hudens rengöring.

eller odling. 6. Att bete sig som aktör. 7. Gud. 8. Skans i Värmland. 9. Lärjunge. 11. Kunna Karl Gerhard och Rolf. 15. Företog prinsessan Märtha nyligen. 17. Är kinesen. 18. Tillhör husmoderns göromål. 21. Ur fornnordiska mytologien. 23. Biflod känd från rumänernas strider med tyskarna under världskriget. 26. Ha vi haft med ett grannland. 27. Får hästkötaren göra. 28. Guterat av möbelsnickaren. 29. Gjorde Marco Polo mycket. 32. Verbform och mansnamn. 35. För fiskare. 37. Personligt pronomen, ofta stavat med stor bokstav. 39. Sävenbom. 40. Ett resultat i förkortning.

I varje lösning, som skall vara insänd inom 14 dagar efter numrets datering, skall läggas ett 15-

öres frimärke och summan av de insända märkena delas mellan pristagarna förutom de av redaktionen uppställda belöningarna — 2 st. å 5 kronor. Sändas flera tävlingssvar i samma försändelse inlägges vart och ett i särskilt kuvert. Prisen utbetalas genom postsparbanken. Kuvertet märkes: "Kryssordstävlan i n:r 14."

Lösning.

Kryssordstävlan i n:r 7.

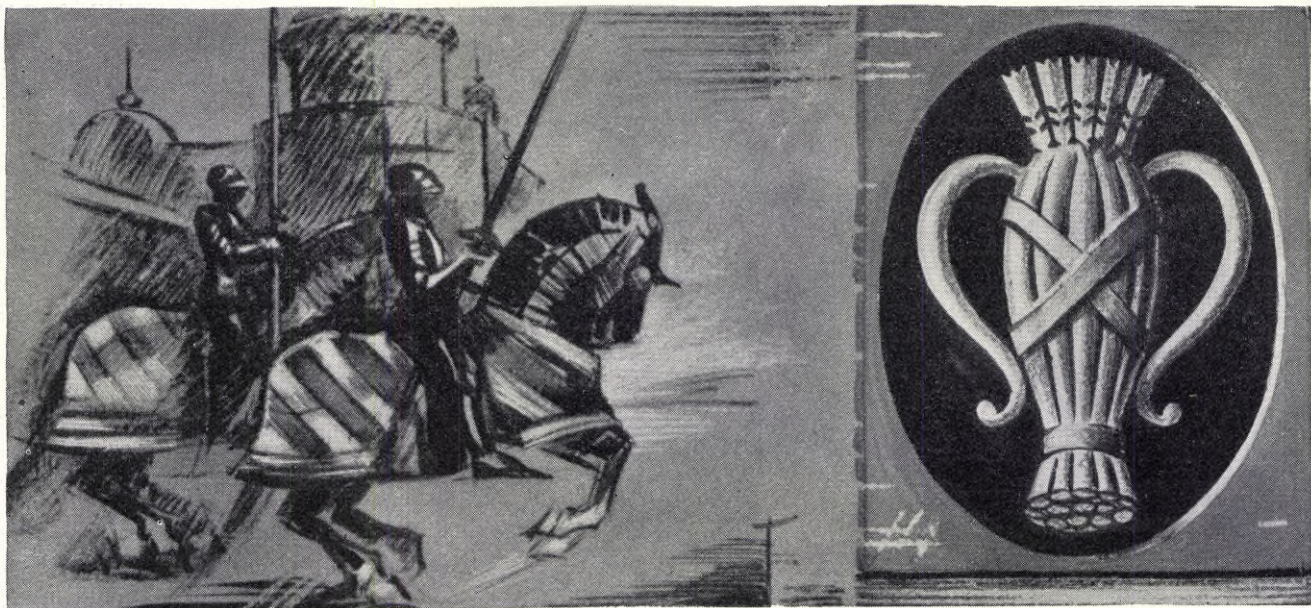
Vågräta ord: 1. Fornkunskap. 10. Öken. 11. Ärla. 12. Resor. 14. Kloak. 15. Stå. 16. Ugn. 18. Ane.

19. Reträtt. 22. Uv. 23. Så. 24. Atenare. 28. Vom. 30. Sak. 31. Dog. 33. Irisk. 35. Tjata. 37. So. 39. År. 40. Tankearbete.

Lodräta ord: 1. Förstukvist. 2. Oket. 3. Resår. 4. N. N. O. 5. Ur. 6. Säl. 7. Kroat. 8. Alan. 9. Paketångare. 13. Rut. 14. Knä. 17. Gråna. 20. Ett. 21. Tur. 24. Ami. 25. Esk. 26. Akt. 27. Eda. 29. Oroa. 32. Otät. 34. Sik. 36. Job. 38. Ha.

Fru Elsa Piehl, Husargatan 4 b, Malmö, och Irma Jäger, Laxbäcken, Vilhelmina, få de bägge sparbanksböckerna med inestående 15 kronor.

V A S A M Ä R K E T

GULDSMEDS AKTIEBOLAGET I STOCKHOLM

Inga egna butiker.

Vårt fabrikat hos varje guldsmed.

Ett svenskt namn och ett svenskt
märke på svensk kvalitet och svensk
konstnärlighet.

Scen och Film

Gantillons "Maya" på Blancheteatern förefaller oss vara en gnista konstnärligt tänkt och hopkommen, men ack, så tjugig och tillgjord. Framförallt är Maya själv, alias Bella, så tillgjord som möjligt och hennes tragedienepose lika banal som tunn. Och när pjäsens förtjänster vägs mot dess fel, våga de senare ner så pass tungt att man måste anse det som ett i bästa fall naivt missgrepp av Blancheteatern att ta upp detta exklusiva parisiska studieteaterstycke i Stockholm.

Blancheteatern hade annars givit "Maya" en god utformning, som väl kunde tävla med vad den lilla studieteatern i Paris gjort av pjäsen. Fru Roock-Hansen hade en förträfflig maskering, men underströk — förmodligen för att trösta sitt kvinnliga men knappast sitt konstnärliga samvete — alltför kraftigt salvelsen och tragiken i glädjeflickans roll — i Paris gjordes denna roll mustigare, vilket torde vara riktigt. Hrr Riégo, Branner och Natorp gjorde sina typer utmärkt och hr Berglund hade en festlig scen. Att den olidliga sista akten med alla dess kvasifilosofiska predikningar gjorde ett så pinsamt intryck berodde mest på författarens och mindre på hr Arwedsons hinduiska bartender, fastän den senare icke

Vännäs den 29 januari 1929.
A. W. Herdins Färgverk.
Falun.

Undertecknad, sekreterare i härvarande husmoderförening, vilken på sin tid bekom prover å Eder hemfärger för utdelning bland föreningsmedlemmarna, får härmed, på uppdrag av föreningsmötet bringa till Eder kännedom, att de verkställda provfärgningarna utfallit till vår stora belåtenhet.

Med utmärkt högaktning
Vännäs Husmoderförening
Ragna Bosch.

"Vår stora belåtenhet,"

det är ett mycket gott betyg, och säkert kunna alla de, som provat Fenix hemfärger, ge precis samma utlåtande.

Man lyckas alltid bra med Fenix hemfärger. Dessa äro i tabletter, och just därför är det så lätt att beräkna den rätta färgmängden, då man vet, att en tablett räcker till 50 gram tyg. Härigenom undvikes också allt slöseri med färg. Det är därför en Fenix-färgning blir så billig.

Det finns 30 olika Fenix-färger att välja på, och ett glasrör med 10 tabletter kostar bara 75 öre. Finnas hos färghandlare m. fl.

FENIX

HEMFÄRGER I TABLETTER

En Fenix-färgning går lika lätt som en vanlig tvätt.

gjorde mycket för att hjälpa den förre. E. N.

M:lle Diana Loyal med sina duvor på Cirkus.

Cirkus i sta'n betyder vårens definitiva ankomst. Den "gamla, goda tidens" vår. Och den har sin idyll och sitt säregna behag, som tjuvar även vår tids människor. Fastän man skulle tro oss bortskämda av tidens alla tekniska under, ha vi roligt åt jonglörer och lindansare i den, som det tycks, evigt oföränderliga cirkusmanegen.

Jonglörer och lindansare — ja, dylika nummer tilltala oss mest, mer än djurdressyrerna. Även om cirkus Schumann, som nu gästar vår Djurgårdscirkus, bjuder på så graciösa djurnummer som det med duvorna och det oförargliga

Engelska kvinnor äro ofta begåvade med en sällsynt skönhet och charme.

Varför?

Jo, erfarenheten har lärt dem att ansikte, hals, armar och händer dagligen böra vårdas. Erfarenheten har också lärt dem att vara noga i valet av medlen och att endast det bästa är gott nog.

Tusenden av kvinnor använda dagligen OATINE-CRÈME, vilken är en ren havreextrakt med de säregna bitillsatser som göra varje normal hud silkeslen, fin och vacker.

Oatine renar, läker och förnyar Eder hud samt gör den motståndskraftig i alla slags väder, den stimulerar och verkar astringerande.

Innan Ni går till vila, avlägsna allt damm och smuts genom att med fingerspetsarna ingnida OATINE. De många millioner porer som finnas i huden andas då lättare och nybildandet av en frisk, sund och len hud försiggår fortare.

Oatine-Snow gör huden bländande vit och matt och är outhärlig som dagcrème.

OATINE & OATINE SNOW fås överallt i burkar à Kr. 2:50 samt stor burk med tredubbelt innehåll à Kr. 5:— I tuber à Kr. 1:25 och 2:50. I lyxförpackning till samma pris.

Efter rakningen är huden ömtålig. Alla herrar böra därför använda OATINE.

Begär uttryckligen OATINE — namnet är den bästa garantien.

Tillerkänd 10 Grand Prix och Guldmedaljer.

Oatine och Oatine SNOW

THE OATINE COMPANY A.-B.

LONDON - PARIS - KÖPENHAMN - STOCKHOLM

Fås i Finland i Parfumerie Harrison, 27 Kaserngatan, Helsingfors.

med sjölejonen. Men mänskliga konststycken ta priset. Gå och se de små trevliga pojarna och deras fenomenala balansnummer, det är en pärla i cirkuskonst. Likaså lindansaren och hans aktuella imitationer och de 4 Rastellis. Cykelnumret var en styv sak, men inte så effektivt och publikdragande som många andra i genren.

Kort och gott: cirkus Schumann har bjudit sin publik mera sensationell och nervkittlande kost förr, men sällan ett så behagligt, trevligt och jämnt program som denna gång. Vi rekommendera.

"Jag kysser Er hand, madame" är ett tyskt filmförsök att göra en liten amorös komedi med fransk esprit. Inte dåligt förresten, filmen hade en viss elegans, men var på tok för släpig och ibland lite taktlös. Och så har den en gång sköne hr Liedtke blivit så fet, spela film kan han emellertid, Marlene Dietrich skulle varit söt, om hon låtit bli att imitera Garbo — och Garbos allt annat än smakfulla klädningar, som dock försvara sig på henne — så våldsamt och misslyckat. E. N

"En natt i hamn" är en realistisk miljöskildring från New Yorks hamnkvarter. Där finns sjömannen som går i land efter månadslångt arbete i pannrummets hetta, sjömanskrogen där hans besparingar hastigt smälta samman och där hans talrika tillfälliga väninnor komma honom till mötes. Typer och interiörer verka allt igenom äkta, och fotograferingen står på ett mycket högt plan — i synnerhet gäller detta bilderna från världsstadens hamn. Läggt därtill en visserligen ovanlig men icke otänkbar handling fri från all sentimentalitet med den manlige George Bancroft, den intelligent Olga Baklanova och den söta Betty Compson — som emellertid inte riktigt passade i den kusliga omgivningen — i huvudrollerna, så är det mesta sagt om denna välgjorda film, ett verk av den kunnige regissören Josef von Sternberg.

A. E.

På vägen.

(Forts. fr. sid. 391.)

Det tycktes som om människans hjälplösa och resignerade hållning blickade henne en smula.

— Ja, fortsatte hon också i helt

Ingen klagan

om man uppfriskar blodet, rensar magen och tarmar från osunda rester och utdriver urinsyran från kroppen, varmed man undanröjer roten och grundorsaken till illamående och många sjukdomar.

Denna för hela organismen välgörande process erhålles genom att använda

Fruktsalt-Samarin

Det bringar vigör och ger hälsa. Pris pr fl. 2.50, som räcker till 50 glas Samarin-hälsosvatten. Säljes överallt. Obs.! Ej i lös vikt. Cederroths Tekn. Fabrik, Sthlm

ELKO
INREG. VARUM.

**MILANAIS
UNDERKLÄ**

ELEGANTA • LÄTTSK
KVALITETSHÖGA • OUMB
och erhålles hos Eder lev
för fina underkläder.
Observera ovanstående
INSYDDA VARUMÄR
Tillverkas endast av
TRIKÅ A.-B. ELKO, STOCKH

**ELKO
CHARMEUSE
UNDFRKLÄDER**

med ovanstående insydda Elko-
märke äro eleganta, hållbara,
prisivärda och i övrigt av samma
förstklassiga utförande som våra
välkända milanaiseunderkläder.

Trikå A.-B. Elko, Stockholm

mild ton, det är snålt om platsen överallt för såna som oss. Men man hankar sig fram —

— Just det, utropade han då genast och såg glatt överraskad ut, just det ja! Ni säger det precis som jag själv tänkte det! Man hankar sig fram!

I samma ögonblick fick han syn på barnen, vilka nyfiket börjat veckla sig ut ur trasmattonerna på karran; och han slog samman händerna och brast ut i översvalande, sentimental förtjusning.

— Nej, men se, skrek han, se bara såna raringar! Herre min gud! Det är väl aldrig era, såg?

Det lät som om han i häpnaden trodde att ungarna just då alstrats och vuxit upp ur bråten och

smutsen på karran. Men när hon jakade fick hans ansikte åter ett uttryck av dystert allvar. Han gick alldeles intill karran och böjde sig ner över barnen.

— Såna stackare, mumlade han nu förtvivlat, såna arma stackare, ute på vägarna i detta herrans hundvader! Aj, aj —

Vändande sig impulsivt till kvinnan, som stigit fram till honom, gjorde han en rörelse som för att dra av sig rocken.

— Ta min rock, utropade han hastigt, med darrande och upprörd stämma, ta min rock och hölj över dem! Jag går i alla fall med er till Smedsbyn igen!

— Nej, svarade kvinnan ögonblickligen och blossade nu i ansik-

tet av förödmjukelse och sårad moderstolthet, nej, vi behöver inte er rock!

Hon bäddade under nervös iver ner ungarna igen, och råkade därvid röra om i bråtet så att den stora rågkakan dök upp ur sitt gömställe. Genast började mannens ögon att glittra och hans käkmuskler att darra spasmodiskt.

— Men det går inte an att de ligga så där nakna, sade han i det hans röst uttryckte sorg och lidande, fast hans ögon lyste glupskt, de kommer att frysa ihjäl! Varför kan jag inte följa med till Smedsbyn, såg? Jag skjuter på där bak! Förresten, fortsatte han efter ett ögonblicks uppehåll och nu i helt rörd ton, förresten ska

jag säga er att jag själv har barn därhemma! Tre små ungar! Jag älskar dem! Och det är en barnafar ni talar med, kära frun, det är en man som själv har älskade barn —!

Hans ögon glittrade alltjämt med samma hungriga, lystna blick, fast hela den övriga delen av ansiktet plötsligt fått en min av svärmisk sentimentalitet, av drömmeri och längtan. Men kvinnan skakade hårt och avvisande på huvudet, satte nävarna i kärrens bakstycke och hojtade till. "Ohoj Linus!", skrek hon, "upp drönare, åhoj!" Och mannen, som endast suttit på kärnskalmarna och lyssnat, spratt upp som ur en dröm; han snurrade genast runt, högg tag och satte brått iväg så att det gnisslade i de gamla hjulen.

Den ensamme mannen stod kvar en stund och stirrade efter de bortdragande så svärmodigt som såg han hela sin levnadslucka försvinna. Men plötsligt ryckte han sig loss från platsen och skyndade efter dem uppåt vägen, där vinden åter började slita i hans stora, tunna rock. Han dök upp bredvid hälsingekvinnan och gick, med små trippande och sprittande steg, jämsides med henne ett femtiotal meter. Det ryckte förtvivlat i hans läppar.

— Jag följer med i alla fall, sade han till slut i det han oroligt betraktade henne från sidan, jag följer med! Varför skulle jag inte gå till Smedsbyn, såg det, varför inte dit lika gärna som nån annanstans, vad?

Kvinnan gav honom ett miss-tänksamt ögonkast, men koncentrerade sedan hela sin synkraft mot vägen.

— Gå er väg, svarade hon mörkt och slutet, vi vill inte ha följande med er, har jag sagt!

Men det var som om han endast väntat på åthutningen för att skifta sätt och ton.

— Ni vill inte, skrek han uppskruvat hotfullt, ni vill inte —!

I samma ögonblick satte han sin fot framför hennes och gav henne en stöt i ryggen så hon snavade, tappade balansen och föll framstupa. "Linus", skrek hon till, kanske för första gången i nöd vädjande till sin man, "Linus"! Men samtidigt grep hon instinktvis tag i karran, vilken belastad av hennes imponerande tyngd stjälpes bakåt, så att mannen först lyftes i vädret mellan skalmarna och sedan hamnade på magen på vägen. Under några sekunder blev allting en enda röra. Mannen svor grovt, ungarna tjöto i bråtet och kvinnan utstötte en rad harmsna utrop. Men i samma ögonblick hon såg sin lömska fiende snappa åt sig den stora rågkakan mitt för hennes näsa och sätta av som en pil mot skogsbrynet, återfick hon fattningen,

Livförsäkra EDER

i

SVEA

Huvudkontor: Göteborg, V. Hamngatan 3

OBS.! BARN- OCH STUDIEFÖRSÄKRINGAR

Ombud på alla större platser.

(MED OCH UTAN JÄRN)

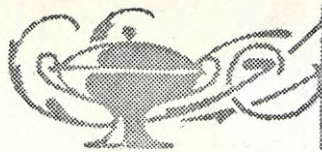
är en vitaminrik fiskolje-emulsion, som innehåller Phospho-Ergon och kalk.

Är starkt aptitgivande, stärker muskler och benbyggnad.

Synnerligen välgörande för klena och undernärda personer i alla åldrar.

SPEIELLT FÖR BARN.

SÄLJES ENDAST Å APOTEK

IDUNS HUSHÅLLSSIDA

REDIGERAD AV ANNA SCHENSTRÖM, GUNILLASKOLAN, UPPSALA.

Skultuna
1607
Kronan och sigillet
garanterar kvaliteten

Skultuna
En klok husmor undviker
allt utländskt kram vid
val av kokkärl och föredrag
— liksom tidigare
generationer — Skultuna.

NÅGRA ALLMÄNNA REGLER VID STEKNING AV KÖTT.

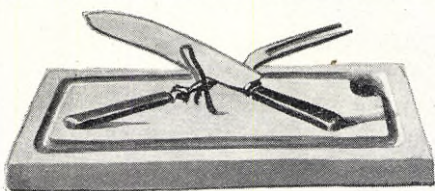
Det första villkoret, när det gäller att erhålla ett gott resultat vid stekning av kött är, att råvaran är av god beskaffenhet. Den måste väljas med omsorg och behandlas på rätt sätt före tillagningen.

Att försöka steka en mör och saftig biff av vilken köttbit som helst på oxen skulle ge ett föga gott resultat. Oxrulladen t. ex. (en muskel som finnes i låret), som skulle kunna ge väl formade och lagom stora skivor, har synnerligen hårt kött med mycket grova köttfibrer, vilket man också tydligt kan se, särskilt när den är saltad och kokt; oxrulladen användes ju vanligen anrättad på detta sätt som smörgåskött. Men även i rätt tillstånd kan man mycket väl vid närmare påseende urskilja de grova muskeltrådarna. Samma är förhållandet med t. ex. ytterläret och de flesta bitarna på framdelen. Oxfilén däremot har mycket fina muskeltrådar, och man märker även, att hinnorna som sammanbinda muskeln verka betydligt mycket tunnare än i de hårda bitarna. Oxfilén är som bekant den möraste biten på hela oxen, men det finnes ytterligare några muskler, som vi kunna räkna till "mjukt kött" i motsats till de grövre bitarna, som kallas "hårt kött". Till mjukt kött räknas utom filén alltså biffen eller ytterligare (även kallad oxhare), innanlårsmuskeln, fransyskemuskeln och rostbiffsmuskeln. Alla dessa muskler ligga så till, att det vid djurets rörelser gäller mycket litet på dem. Ju mera utsatt för rörelse och ansträngning en muskel varit, desto hårdare och senigare blir köttet.

Givetvis gäller allt detta även när det blir fråga

om våra övriga slaktdjur. Emellertid får man ju komma ihåg, att musklerna hos unga djur aldrig äro lika hårda som hos det fullt utvuxna djuret. Därför blir ju förhållandet annorlunda, när det gäller en kalv, där alla delar — kanske med undantag av läggår och hals — lämpa sig för stekning. Även kan man i detta avseende jämföra kött av fullvuxet får med lammkött.

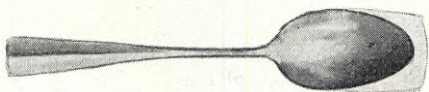
Vi återgå emellertid att tala om oxköttet. Om jag nu skulle välja den allra möraste biten och efter alla konstens regler steka en filébiff så kan det hända att den blir seg och hård ändå. Så blir förhållandet, om köttet är alldeles färskt, d. v. s. om det ej fått hänga en tid. Nyslaktat kött får icke användas, när det gäller stekning, vare sig det är fråga om biffar efter stora stekar. Att denna re-

Skärbräda för stekar med trancheringsbestick.

gel gäller en sådan rätt som rostbiff, ha de flesta på känn, men man bör komma ihåg, att samma regel gäller vilken stek som helst i mer och mindre grad. När det är fråga om den rätt, som vi kalla rostbiff, så hör det ju till, att stekningstiden blir så kort som möjligt, och därför är det nödvändigt, att köttet före tillagningen genom hängning blivit väl uppmjukat. Under hängningen bildas nämligen en del ämnen (syror), som ha förmåga att verka uppmjukande på köttfibrerna. Att en dylik begynnande omvandlingsprocess ej får drivas för långt vet varje husmor, det gäller här att finna det "gyllene lagom", vare sig det är fråga om kött som skall anrättas som rostbiff, biffar eller andra stekta köttträtter.

Om man nu gjort ett förståndigt val bland köttbitarna, och dessa genom hängning blivit tillräckligt uppmjukade, kommer själva stekningsmomentet. En oeftergivlig regel härvid är, att köttet från början skall utsättas för stark värme. Kött innehåller äggviteämne, och likasom äggviteämnet i ägg stelnar vid upphettning, så stelnar även en del av köt-

Steksked.

tets äggviteämne på ytan, när man lägger det i upphettat fett i en panna. Detta stelnade äggviteämne bildar likasom en skyddande hinna eller skorpa, så att kötsaften ej kan rinna ut, utan bibehålles i köttet. Lägger man t. ex. en biff i väl upphettat smör bildas skorpan fort, och köttet erhåller hastigt en vacker brun färg. Men lägger man i stället biffen i fett, som nätt och jämnt hunnit smälta eller i en otillräckligt upphettad panna, så kan man iakttaga, huru det saftar sig i pannan — där bildas en grå och tråkig vätska — d. v. s. köttets saft tränger vid den långsamma upphettningen ut ur köttet. Först sedan vätskan kokat bort, kan köttet börja bryna och få färg. Härav följer, att det går mycket långsammare med bryningen, och att biffen blir torr. Detsamma gäller vid all stekning vare sig det är fråga om stora stekar eller stekning av småbitar. Det är efter det ovan sagda

EN KUNGLIG FERNISSA
Cabinet
YARNISH

FÖR LINOLEUMMATTOR & GOLV
TORR PÅ 4 TIMMAR - EXTRA LJUS
HÅRD OCH SLITSTARK
TÅL TVÄTTNING MED SÅP- & SODALUT
FÄRG- & FERNISS FABRIKS A.-B.
STANDARD
TRELLEBORG

klart, att man icke bör steka för många biffar (köttbullar, oxrullader o. s. v.) på en gång, d. v. s. att man icke bör låta fett och pannan bli avsvalnade genom att lägga ner för många köttbitar på en gång. Det är likaså lätt förstäligt att man under bryningen eller omedelbart efteråt icke bör sticka i köttet med en gaffel, ty härigenom skulle man sticka hål på den eftersträvade skorpan, och genom hålen skulle saften sippra ut, vilket man även kan se, om man t. ex. vänder grytsteken med gaffel. Härtill bör man i stället använda ett par träskedar. Gäller det att vända biffar eller andra småbitar använder man helst en s. k. pannkaksspade eller "stekspade", aldrig s. k. stekgaffel. Det senare verktyget kan man använda sig av, när steken skall tagas upp ur grytan, och när den skall skäras upp. Då kan det även vara fördelaktigt, att använda en skärbräda av den typ, som bilden visar. Om man skär upp en saftig stek på en vanlig skärbräda, så händer det, att en del av den värdefulla och läckra köttskyn går förlorad, rinner bort över bräda och bord. Skärbrädan, som bilden visar, består av vitbok med små utskurna rännen runt kanterna och en större urholkning, som fångar köttskyn, så att man kan tillvarata den. Stekgaffel och kniv synas placerade på brädan, och man bör komma ihåg, att förse sig med förstklassiga sådana verktyg. En slö förskärare kan, om icke helt förstöra, dock verka oerhört menligt på steken. Bilden visar ytterligare ett verktyg, nämligen en *steksked*. Den kan vara bra att ha, när ugnsteken skall ösas över med köttskyn. Denna samlas upp dubbelt så bra med tillhjälp av stekskeden, än om man använder en vanlig sked. Alla nämnda verktyg finnas i välförsedda större bosättningsaffärer, annars säkert på N. K. och i Carl Djulstedts bosättningsaffär i Stockholm.

Slottsgryn
Stället
Inregistrerat varumärke
Delikatess-havregryn
Lättkokta

Akta endast i "Slottsgryns" påsar med ovanstående etikett.

Den rena och oförfalskade råvaran i **VITAL** brödet gör all dess närande och hälso-samma egenskaper äro oöverträffade.

AKTIEBOLAGET
ARVID PETERSSONS
BRÖDFABRIK
ESKILSTUNA

EKSTRÖMS VANILIN-SOCKER

VAR SKOLA VI GÖRA VÅRA INKÖP?

En lättbesvarad fråga-läs Idun

Antikvariat & Konsthandel:**EBBA ASPINGTON**Drottninggatan 87 - Sveavägen 52
SÖDERTÄLJE: Järnagatan 8**Bagerier:****LEKSANDSBAGERIET**

Nybrogatan 69.

Moster Lottas Brödbod

Birger Jarlsгатan 53

LA TAVOLETTA'SChokladrântårter, Rånkakelser och Thekonfekt. Tillverkning och beställning: JACOB WESTINS GATA 3, n. b.
Tel. K. 30425**Band, Spetsgarnityr och Scarves:****Sucksdorffs Bandhandel**

Hamngatan 38.

Fotograf:**SANDELS JOR**

Drottningg. 27, 4 tr. hiss. Tel. N. 9329

Garn & Handarbete:**Systrarna Hultgren**

Birger Jarlsгатan 13

Kappaffär:**ROBERT SVEDIN**

37 DROTTNINGGATAN 37

Kristall & Glas:**Nordiska Kristallmagasinet**Drottningg. 71 - Renstjärnagat. 16
Kungsgatan 7**Körnsår:****SOPHIE ERICSSONS EFTR.**

Etabl. 1886

DROTTNINGGATAN 69

Modemagasin:**Firma Gerda Janson & C:o**Inneh.: Ebba Olson & Gerda Janson.
Drottninggatan 45.**Optiker:****Clara Ekström**

Jakobstorg 3

Parfymeri:**Parfymeri Aroma**

Kungsg. 13.

Salon för Klänningar och Dräkter:**Ulla Persson**

NORRLANDSGATAN 22.

LA ROBE AteljéNybrog. 17¹

Elever mottagas.

Tel. 724 19.

IDUNS KÖKSALMANACKA

(7-13 april).

SÖNDAG. Frukost: Svampomelette; smör eller margarin, bröd, ost, ansjovis, rädisor; kaffe eller té, vetebröd. — **Middag:** Murkelsoppa med kalvbräss. Stekt lätt rökt fläskhare med blomkål, ärtor och brynt potatis. Dansk dessert.

MÅNDAG. (Makaronidag.) Frukost: Havregrynsgrot med mjölk. Kockt salt sill med smält smör, hackade ägg och potatis; smör eller margarin, bröd, ost; kaffe eller té, vetebröd. — **Middag:** Kalla stekskivor av söndagssteken och nykokta spagheti med tomatpuré och riven ost. Fruktkaka med enkel vaniljsås.

TISDAG. Frukost: Stekt gröt med lingon. Ägg i skinksås; smör eller margarin, bröd, ost; kaffe eller té, vetebröd. — **Middag:** Surstek med brynta kålrotsskivor, morötter och potatis. Kräm på inlagda krusbär med postflingor och gräddmjölk.

ONSDAG. Frukost: Havremustvälling. A-la-daube på gris med rödbetor, kockt potatis och skarpås; smör eller margarin, bröd, ost; kaffe eller té, vetebröd. — **Middag:** Malda fiskkottletter med räksås och potatis. Mannagrönsårta.

TORSDAG. Frukost: Pytt i panna, ansjovislåda; smör eller margarin, bröd, ost; kaffe eller té, vetebröd. — **Middag:** Hotch-potch-soppa. Risgrynsplättar med sylt.

FREDAG. Frukost: Färsfyllt selleri. Rårivna äpplen med postflingor; smör eller margarin, bröd, ost; kaffe eller té, vetebröd. — **Middag:** Hamburgerbringa med potatismos och kockt vitkål. Färsk rabarbersoppa med småskorpor.

LÖRDAG. Frukost: Havrevälling. Soc-kerrötter med äggstanning och smält smör; smör eller margarin, bröd, ost; kaffe eller té, vetebröd. — **Middag:** Jordärtskockspuré med stekt bröd. Ugnstekta gäddfiléer med brynta selleritärningar, äppelmos och potatis. Färska bananer.

Murkelsoppa med kalvbräss (för 6 pers.). 1,2 lit. god buljong, 100 gr. murklor, 50 gr. smör eller margarin, 2½ msk. mjöl, 200 gr. kalvbräss, 2 äggulor, 1 dcl. grädde, salt, vitpeppar.

Smöret smältes, häri fräses den kokta och i tärningar skurna kalvbrässen, mjölet strös på, buljongen jämte kalvbräss- och murkelspad tillsättes. Murklorna vattenläggas, spadet hälls bort, och murklorna sköljas ytterligare och kokas mjuka i nytt vatten, de hackas och tillsätts. Soppan får koka i 10 minuter, avsmakas och vispas i soppskålen samman med äggulor och grädde.

Dansk dessert (för 6 pers.). 250 gr. biskviter, 1 sherryglas torr sherry, 1 kaffekopp tjock frukt- eller bärkompott.

Vaniljkräm: 2½ dcl. grädde, 2 äggulor, 50 gr. socker, 2 msk. vaniljsocker, 2 blad gelatin.

Tillagning: Biskvierna överhällas med sherry och läggs i botten på en geléskål. Kompotten slås över. Vaniljkrämen sjudes och vispas, tills den svalnat, varefter det upplösta gelatinet tillsättes, och krämen försiktigt slås över kompotten. Skålen ställes cirka 3 tim. på svalt ställe, innan den serveras. Rätten kan garneras med kokt frukt och biskviter eller hackad pistaciemandel.

Fruktkaka (för 6 pers.). 75 gr. tork. äpplen, 75 gr. tork. aprikoser, 100 gr. katrinplommon, 100 gr. socker, 2 ägg, 3 dcl. mjölk, 2 dcl. st. skorpor.

Till formen: 20 gr. smör, 2 msk. st. skorpor.

Beredning: Frukten vattenläggas och kokas därefter mjuk samt urkramas. Äggulor och mjölk vispas samman, skorpbröd och socker tillsättes samt får svälla däri en stund, varefter den väl kokta fruktmassan tillsättes. Sist iröres de vispade äggvitorna, och därefter gräddas smeten i smord och brödbestredd form i medelvarm ugn. Serveras varm eller kall.

Ägg i skinksås (för 6 pers.). 150 gr. rökt skinka, 2 msk. hackad portug. lök, 1 msk. smör, 100 gr. mjöl, ½ lit. mjölk, vitp., 3-6 hårdkokta ägg.

Skinkan skäres i små tärningar, smöret fräses med löken i en kastrull, skinkan tillsättes, och när den är lätt bräckt, strör man på mjölet och späder med mjölk, tills stuvningen blir lagom tjock. Den smaksättes med vitpeppar och lägges upp på varmt serveringsfat. Äggen skalas, skäras i halv och dessa läggas med guln upp omkring eller i stuvningen. Äggen kunna garneras med ett par strimlor av rökt skinka eller en tunn hoprullad skiva härav samt med persilja.

I stället för skinka kan man smaksätta stuvningen med senap, hackad ansjovis eller dylikt.

Malda fiskkottletter (för 6 pers.). 1 kg. fisk (kolja, gädda el. d.), 50 gr. späck, ¾ kkp st. skorpor, 1½-2 kkp. mjölk, 1 ägg, salt, vitp.

Till stekning: 50 gr. smör.

Fiskköttet skrapas från skinn och ben och males tillsammans med späcket tre ggr genom köttkvarn. Färsen arbetas tillsammans med det söndervispade ägget, de väl upplösta skorpora, mjölk och kryddor. Av färsen formas små avlånga kottletter, vilka stekas vackert bruna i smör.

Risgrynsplättar (för 6 pers.). ¾ lit. kockt risgrynsgrot, ½ lit. mjölk, 2 ägg, ½ kkp mjöl, socker, salt.

Beredning: Äggen vispas upp, blandas med det siktade mjölet samt mjölk, socker och salt och får stå och svälla. Gröten arbetas sönder och blandas med det övriga jämte smöret. Plättlaggen uppvärms långsamt och smeten gräddas som till vanliga plättar på väl smord lagg.

Skodon:**J E R N S**

Drottninggatan 35

Smör, ost, ägg:**Ph. Engfeldts Smörfärr**

Östermalmstorg 3.

Snörmakeri:**Mattssons**

KLARABERGSGAT. 52

Spetsar:**De Förenade Spetsfabrikernas FÖRSÄLJNINGSLOKAL**

Grevturegatan 13

Underkläder, Strumpor & Corsetter:**Eva Magasinet**

Biblioteksgatan 11 - Kungsgatan 29

Uraffär:**A.-B. SVENSKA URDEPOTEN**

BIRGER JARLSG. 38

Viktualier, Konserver och Mejeriprodukter:**Charlotta Holmberg & Son**

Hötorget 9. Tel. 5 78, N. 45 06.

VÄVSKEDAR

av rostfritt material. Obs. denna fördel! Skyttlar, spännare, solv m. m. för hemslojd.

NYHET! alla väverskor bör **"BOBIN!"** köpa vår patenterade bobin-växel. Begär vår nya illustr. katalog och prisuppgift. Sändes gratis.**A.-B. Borås Mek. Väfskedsfabrik**
Rikst. 1028. Borås. Rikst. 1028.**Den omtänksamma****Husmodern**

vänder sig alltid till

LUNDA TVÄTTINRÄTTNING

Telefon Drottningholm 20 och 190

Gjutna**Aluminiumpörl**

finnas i varje välsorterad järnhandel.

BRÖDERNA SÖDERBERGS

Metallgjuteri & Metallfabrik,

ESKILSTUNA.

Tel. 1207. Tel. 1205.

Liptons Té**LIPTON**är och förblir
det bästa.är världens största och
förmärsta Téfirna.**FYRTORNETS KONSERVER**

För säsongen nya

SILL-INLAGGNINGAR

såsom Aptitbitar, Kungssill, Slottssill, Briosill, Turistisill, Lunchsill.

Sigtunastiftelsens humanistiska läroverk.

Internatläroverk för gossar med fyraårigt latin-gymnasium. Byggnader av sten på talkrönt höjd med härligast utsikt över Mälaren. Läroverket står under Kungl. Skolöverstyrelsens inseende. Inspektör är generaldirektören B. J:son Bergqvist, ordförande i läroverkets styrelse justitierådet Ekeberg. Arsvärdet är i läroverkets lägsta klass, som motsvarar klass 3, av den sexåriga realskolan, 1 800 kr., i gymnasiet högsta ring 2 300 kr., vartill kommer en extraavgift å 100 kr. Närmare upplysningar genom rektor, tel. Sigtuna 22, kl. 11.30—12. Manfred Björkquist, Sigtunastiftelsens arbetsledare. Arvid Bruno, Läroverkets rektor.

Helpension för flickor, Herrsättra skola, Carlberga, Södertälje

mottager elever på flickskolans alla stadier. Normal-skolekompetens. Moderna metoder och individuell undervisning. Praktiskt arbete i uppfostrande syfte. Hemlik atmosfär. Stärkande friluftsliv. Nybyggnad med bl. a. tidsenlig gymnastiksal, slöjd- och sjukrum under uppförande. Närmare genom ANNA SUNDIN, Förestånd.

Bratteborgs Hushållsskola, Strömsfors,

börjar ny 2 mån. kurs 22 maj. Omsorgsfull undervisning i matl., bakn. dukn., konserver, konditori, charkuteri, slöjd m. m. Låga avgifter. Gott hem. Prospekt mot porto.

Utmärkta organ

för

annonsering i landsorten:

Arboga: Arboga-Posten.	Mora: Mora Tidning.
Avesta: Avesta-Posten.	Motala: Motala Tidning.
Bollnäs: Tidningen Ljusnan.	Nyköping: Södermanlands Läns Tidning.
Borlänge: Borlänge Tidning.	Nässjö: Nässjö-Tidningen.
Borås: Borås Tidning.	Piteå: Norrbottens Allehanda.
Engelholm: Engelholms Tidning.	Skara: Skaraborgs Läns Tidning.
Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.	Skövde: Skaraborgs Läns Annonssblad.
Falkenberg: Hallands Nyheter.	Sollefteå: Sollefteå-Bladet.
Falun: Falu-Kuriren.	Strömstad: Strömstads Tidning.
Gävle: Gefle-Posten.	Sundsvall: Sundsvalls-Posten.
Halmstad: Tidningen Halland.	Säter: Sätters Tidning.
Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.	Söderhamn: Söderhamns Tidning.
Hudiksvall: Hudiksvalls-Tidningen.	Söderköping: Söderköpings-Posten.
Hälsingborg: Hälsingborgs Dagblad.	Södertälje: Södertälje Tidning.
Härnösand: Härnösands-Posten.	Sölvesborg: Sölvesborgs-Tidningen.
Hörby: Mellersta Skåne.	Tranås: Tranås Tidning.
Jönköping: Smålands Allehanda.	Trälleborg: Trälleborgs Allehanda.
Kalmar: Barometern.	Uddevalle: Bohuslänningen.
Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.	Ulricehamn: Ulricehamns Tidning.
Karlstad: Värmlands Läns Tidning.	Umeå: Västerbottens-Kuriren.
Katrineholm: Katrineholms-Kuriren.	Upsala: Tidningen Upsala.
Köping: Bärgslagsbladet.	Vadstena: Östgöta-Bladet.
Landskrona: Landskrona-Posten.	Visby: Gotlänningen.
Linköping: Östgöten.	Vänersborg: Eftsborgs Läns Annonssblad.
Ludvika: Ludvika Tidning.	Västervik: Västerviks-Tidningen.
Luleå: Norrbottens-Kuriren.	Västerås: Westmanlands Allehanda.
Lysekil: Lysekils-Posten.	Växjö: Nya Växjöbladet.
Malmö: Skånska Aftonbladet.	Örebro: Örebro Dagblad.
Marlestad: Tidning för Skaraborgs län.	Örnsköldsvik: Örnsköldsviks Allehanda.
Mjölby: Mjölby Tidning.	Östhammar: Östhammars Tidning.

Frötthet Huvudvärk

och därmed följande illamående om vären är typiskt för blodbrist. Med järnmedicinen IDOZAN övervinna dessa obehag. IDOZAN förordas av läkare. Fås å alla apotek.

(Forts. fr. sid. 400.)

ma, har hört uppgivas att vid kurorten Reichenhall i Bayern nyare metoder med stor framgång användas för botande av astma. Jag bleve mycket tacksam om någon ville meddela mig om maj månad är lämplig för en vistelse i Reichenhall, eller om det då är för kallt. Tacksam även för uppgift hur man bäst bör ekipera sig, huru lång tid kuren anses räcka samt uppgift på något lämpligt hotell eller pensionat samt det ungefärliga priset.

Gammal prenumerant av Idun.

Svar: Reichenhall är en härlig ort just i maj med mildt klimat trots sitt höga läge i en skyddad dal 470 m. över havet. I varje fall är bäst medtaga både varma kläder och tunnare sådana, isynnerhet en varm kappa för resor och för aftnar, som kunna vara rätt svala denna årstid. Till kuren får man beräkna 5—6 veckor. En massa hotell- och pensionat finnas, bl. a. Hotel Deutscher Kaiser und Gold. Löwe, Kaiserplatz. Pensionat: Villa Corona, Frühlingsstr. 15. Pris för hel pension högst 8—10 mark pr dag.

Kandering och blomsterodling.

Fråga: 1) Huru kanderas apelsinskal?

2) När håller sockerlag s. k. karamellprov?

3) Kan Passiflora drivas ur frö i vanligt boningsrum? Fru L.

Svar: 1) ½ kg. toppsocker, 2½ dcl. vatten, 1 msk. glykos, apelsinskal. Apelsiner tvättas och torkas. Skalen skäras i klyftor, som kokas mjuka i sockervatten, varpå de upptagas, få rinna av på sikt och torkas i mycket svag ugn. Sockret, vattnet och glykosen kokas till kulprov, d. v. s. man doppar pekfingeret i kallt vatten, därpå i sockerlösningen, så åter i kallt vatten, om då en liten mjuk kula bildas, när sockret togs från fingret, är provet färdigt. — Kastrullen med sockerlagen sättes i hett vatten. Skalen sättas på spetsen av en hattnål, doppas i sockerlagen och läggs därefter att torka på ett oljat fat eller på en oljad stenskiwa.

2) Karamellprov är då sockerlagen rör sig trögt, blir gulaktig och lätt bräcker av vid prov, som göres lika som vid kulsockerprovet. Tuggar man det fastnar det ej i tänderna.

3) Passiflora lämpar sig utmärkt att så frön av i kruka i boningsrum.

Sjukvård.

Fråga: Jag har en väninna, 30 år, alltsedan ungdomen varmt intresserad av sjukvård, men för

Elever

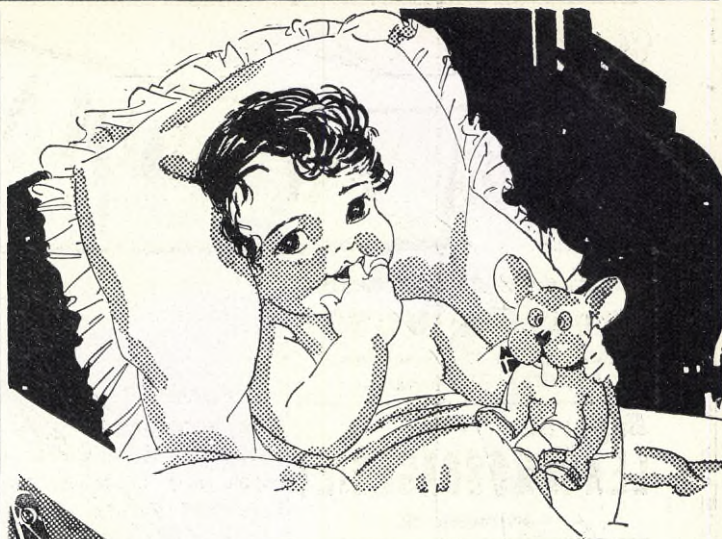
(2 frielever) i Gobelvävnad emottages hos Amelie Fjästad, Rackstad, Arvika.

Undersköterska

erhåller plats å kvinnlig avdelning å Värmlands läns sanatorium, Arvika, den 15 april 1929.

Löneformåner: Grundlön Kr. 600:— per år, 3 ålderstillägg efter 1, 3 och 6 år å Kr. 60:—, bidrag till tjänstesträkt Kr. 45:—, semesterbidrag Kr. 70:—, dyrtidstillägg lika statens reglerade verk (lön f. n. Kr. 61:75 per mån.), fritt vivre samt 3 veckors årlig semester med full lön.

Ansökan åtföljd av betygsavskrifter, åldersbetyg, fotografi och läkarintyg insändes till Husmodern, Länssanatoriet, Arvika.

Caries dentium

Man kan aldrig börja för tidigt med vården av barnens tänder, och det är mycket viktigt, att även mjölk-tänderna borstas dagligen. Vademecum-Tandcrème är en mild, lättlöslig pasta, en av de få, som lämpar sig för barn, en förutsättning f. ö. för att barnen själva skola finna en njutning i den dagliga tandvården. Vademecum-Tandcrème smakar gott.

Marknadens största tub till 1:- krona.

Le med Vita Vackra VADEMECUM-tänder

Årl. tandläkarebesök
Dagl. tandborstningar
Lyd hygienens lag —
Vademecum varje dag!

klen att genomgå den 3-åriga sköterskekursen. Nu undrar jag om det finns något sjukhus som tar emot elever för kortare tid? Och vad blir i så fall kostnaden för en dylik kurs, och utsikterna till plats sedan? Ser ofta tidningsannonser efter "något sjukvårdskunnig flicka" att sköta äldre personers hem. Är det något för framtiden för en bildad flicka?

"Undrande".
Svar: Är personen i fråga klen, avrådes hon från sjukvårdskyrket, allra helst som hon är överårig, ty 27 år är normen för att

bli antagen som elev. Det finnes ingen kortare kurs än 3 år, möjligen 2 år vid några lasarett, och den kursen är lika ansträngande utan att medföra samma kompetens. Men för att få en plats, där lättare sjukvård ifrågasättes är det nog att under någon tid ha varit elev vid ett privat sjukhem, vilket säkert inte är så svårt att få bli trots åldern. Är man sedan särskilt lämplig för umgänge med och skötsel av gamla, kan lönen på en sådan plats bli ganska fördelaktig.

SVENSKA BRUKSKONTORET A.-B., Stockholm 2. Rt. 3760, 3993.

Förordnandet såsom köksföreståndarinna vid Malmö Allmänna Sjukhus

kungöres härmed till ansökan ledigt att tillträdas den 1 maj 1929. Sökande, som skall vara fullt kompetent att förestå köksavdelningen vid ett större sjukhus med matlagning (såväl vanlig som dietmatlagning och konservering samt hava god förmåga att handhava och leda personal, äga att senast den 15 nästkommande april före kl. 12 på dagen till direktionen ingiva sina av läkare-, ålders- och kompetensintyg åtföljda ansökningshandlingar. Sökande bör helst vara specialutbildad för sjukhusförhållanden, hemmastadd i portionsuträkning och kontroll av leveranser samt i övrigt fullt kunna behärska sin uppgift.

Grundlönen är i innevarande års lönestat upptagen till kronor 2,640:— vartill kommer tre ålderstillägg å kronor 204:— efter 3, 6 och 9 års väl vitsordad tjänstgöring. För åtnjutna naturaförmåner, bestående av bostad, värme, ljus, kost, tvätt och tjänstesträkt, göres avdrag med kronor 1,212:—, Å såväl löneformåner som avdrag utgår ett rörligt tillägg, f. n. beräknat efter 13 %.

Semestern är 25 å 30 dagar per kalenderår. Hel pension utgår vid 60 levnads- och 30 tjänstear. Upplysningsvis kan meddelas, att utspisningen, som kan vara ganska växlande, f. n. omfattar c:a 850 personer. Närmare upplysningar lämnas av sysslomanskontoret. Malmö den 21 mars 1929.

A Sjukhusdirektionens vägnar:
FREDRIK RAMEL.
/E. Lindberg.

BÄTTRE EN PIX-ASK I HANDEN ÄN 25 ÖRE I FICKAN

MANFREDO

MENTHOL med EUCALYPTUS

**För desinfektion av mun och svalg.
Mot förkylning och för rökare.**

FÅS ÖVERALLT à 25 ÖRE PR ASK.

Prinsskorpor, Margaretaskorpor,

Ja, allt småbröd håller sig välsmakande dubbelt så länge, om det blott bakas med tillhjälp av det smakfria och av alla omtyckta bakpulvret

EKSTRÖMS JÄST-MJÖL

Bakpulvret man alltid kan lita på.

*Varför skicka bort
tvätten till mangling —*

när Ni kan mangla lika bra och mycket billigare hemma? Köp en Norrahammars Hushållsmangel n:r 3008 och Ni skall finna hur mycket Ni sparar in och hur fin och välmanglad tvätten blir.

NORRAHAMMARS

Patenterade

HUSHÅLLSMANGEL NR 3008

är konstruerad enligt modernaste principer: Drivanordningen är av helt ny typ, de breda sidostyckena äro uppfällbara och den är stabil, hållbar och outslitlig. Den betalar sig på kort tid. Om Ni så önskar, kan Ni erhålla den med extra fötter för reglering av höjden.

Begär katalog å manglar, den sändes gratis och portofritt.
Alla fruars förtjusning är en hushållsmangel från

NORRAHAMMARS BRUK, NORRAHAMMAR.